Nicolae VASILE

Ediția a II-a Electronică

Ediția a I-a

„SISTEMISMUL – De la Școala Peripatetică la Globalizare”

Editura FAVORIT

București, 2017

ISBN 978-606-8804-15-6

Motto:

Universul este ciclic,
omul la fel,
dar Dumnezeu
ne vrea exponenţiali.

Introducere

Eforturile omului, în direcția înțelegerii a ceea ce se întâmplă în jurul său, de unde vine și unde se duce, au existat dintodeauna. Această problematică a fost mereu la interfața dintre religie, știință și filozofie, toate acestea evoluând continuu, existând preocupări ale reprezentanților tuturor părților de a-și reconsidera poziția funcție de progresele din fiecare domeniu.

Lucrarea de față propune o nouă viziune a raportului dintre cele trei părți funcție de

rezultatele majore din științele exacte, dar și din cele inginerești precum: logica matematică, fizica cuantică, teoria sistemelor, teoria entropiei, teoria constructală etc.[1] Există o serie de explicații pe care știința le-a găsit, la fenomene care anterior nu aveau soluții raționale, asistând astfel la o evoluție dinspre metafizică spre pragmatism. Această schimbare de situație a fost sesizată și de către Alexandru DRAGOMIR [2]: „... *a existat o vreme în care omul și umanitatea se priveau pe sine numai în raport cu Dumnezeu (transcendentul) și cu natura (diferitul, altceva-ul, străinul). ... Dar, se va spune, lumea tehnicii nu este și ea o lume?... În lumea tehnicii, noi suntem acasă și totodată suntem străini de ea. Oricine știe să apese pe butoane sau pe clape fără să știe cum funcționează „minunile" tehnicii. ... Reușita tehnicii nu constă în prodigioasa investiție de inteligență, ci în faptul că produsele ei sunt utilizate în mod democratic. Lumea naturii a fost înlocuită de aceasta nouă lume care ne este*

[1] Nicolae VASILE*: Analiza sistemică a ştiinţelor tehnice, economice şi umaniste.* Revista Techno Market, Nr. 5(46) / 2014, Bucureşti, ISSN : 1843-2174

[2] Alexandru DRAGOMIR: *O teză de doctorat la Dumnezeu*, Editura Humanitas, București, 2016, pag. 150-151.

simultan familiară și străină. ... Iar transcendentul? A dispărut el oare de tot? Nici vorbă. Trancendentul continuă să fie, dar ca un apendice al lumii tehnicii și într-o formă temporală. Trancendentul se numește acum progres. Viitorul ca progres al tehnicii este substitutul modern al transcendentului."

Noile modele filozofice caută sa țină cont tot mai mult de cuceririle matematicii, la nivelul ansamblului, de cele ale fizicii, la nivelul percepției, și de progresele remarcabile din inginerie, la nivelul acțiunilor, prin dezvoltarea căilor și mijloacelor. Aceasta este ceea ce își propune să prezinte această carte, toate legate într-o nouă teorie numită „*sistemism*".

Evoluția raportului dintre religie, filozofie și știință

Religia, cu rol de refugiu al omului în fața întâmplărilor pe care nu și le putea explica, a fost, în același timp, prima modalitate de echilibrare mentală a acestuia. Credința în forțe supranaturale, întruchipată în una(monoteism) sau mai multe(politeism) persoane, cu chipul și asemănarea omului, capabile să explice și să rezolve tot ce omul nu putea, a stat la baza primelor forme de religie din istoria omenirii. În diverse locuri din lume, religia era mai slabă sau

mai puternică funcție de evenimentele socio-istorice trăite de aceste comunități la momentele respective.
Știința, putem considera că a apărut când primul om a încercat trecerea explicațiilor întâmplărilor universului de la cele religioase la cele naturale. Acesta a fost Tales din Milet (n. 640 î.Hr.–550 î.Hr., fost matematician grec, care a contribuit la dezvoltarea astronomiei). Tales din Milet este considerat părintele științelor.
Filozofia, ca noțiune, cu sensul etimologic de „dragoste de înțelepciune" a apărut pentru prima data menționată de Pitagora(n. 580 î.Hr.- d. 495 î.Hr., fost filosof și matematician grec), sub forma de *filozof*, cu sensul etimologic de „iubitor de înțelepciune". Pitagora este considerat părintele filozofiei.

Raportul religiei cu știința și filozofia nu a fost niciodată pașnic. Religia fiind, încă de la începuturile sale, instituționalizată prin biserică, sub diferitele ei forme, a putut împiedica manifestarea liberă a celorlalte două, care s-au organizat instituțional mult mai târziu. O primă epocă în care știința și filozofia au reușit să se organizeze a fost cea din timpul *Academiei lui*

Platon. Aceasta a fost înființată de Platon(n. 427 î.Hr.— d. 347 î.Hr.), încă din perioada lui Socrate(n. cca. 470 î.Hr.– d. 399 î.Hr.), mentorul său, și a continuat și în timpul lui Aristotel(n. 384 î.Hr.- d. 322 î.Hr.), discipolul lui Platon. Socrate a profitat de o relativă slăbiciune a bisericii și a pus bazele multor ramuri ale filozofiei, fiind un creator de epocă, astfel că ulterior s-au consacrat termenii *presocratic* respectiv *postsocratic*, pentru fixarea în timp a diferitelor evenimente din evoluția filozofiei. Dorința marelui filozof, declarată, era ca și politicienii, sau în special aceștia, să beneficieze de binefacerile gândirii filozofice, considerând că aceasta le va fi folositor în atingerea menirii lor, aceea de a aduce fericirea poporului. Apropierea de mediul politic i-a fost fatală, reprezentanții acestuia l-au condamnat pe Socrate la moarte pentru blasfemie și influențarea negativă a societății. Biserica nu era străină de această turnură a situației. Socrate, foarte convins de corectitudinea ideilor sale, a refuzat oferta autorităților de a-l ierta în schimbul dezicerii de filozofia sa.
Reprezentanții științei acumulau în acest timp cunoștințe importante, pe baza cărora explicau apariția și evoluția universului prin concepte

mecaniciste care, amestecate în anumite aspecte și cu intervenția lui Dumnezeu, ajunseseră să fie însușite și de biserică, în toate Pământul fiind considerat centrul universului.
O următoare perioadă, cu sacrificii umane din domeniile știință respectiv filozofie, a fost cea a Inchiziției. Mulți filozofi și oameni de știință au plătit cu libertatea, sau chiar cu viața, pentru convingerile lor. Principala idee pentru care știința și filozofia au intrat în conflict cu biserica l-a constituit cea a geocentrismului. Cel jertfit a fost Giordano Bruno (n. 1548, Nola/Campania - d. 1600, Roma), teolog și filosof umanist italian din epoca Renașterii. Condamnat și ars pe rug de Inchiziție pentru concepția sa diferită de cea a bisericii.
Dacă până în secolul al XVIII-lea abordarea comună a filozofiei și științei era cea mecanicistă, după aceea, prin apariția electromagnetismului s-a deschis o nouă cale de cooperare între știință și filozofie, mai ales în domeniul înțelegerii mai aprofundate a cunoașterii raționale. Deși fenomene din domeniul electricității și magnetismului au fost observate din cele mai vechi timpuri(fulgere, respectiv manifestările de atracție magnetică ale unor minereuri care

conțineau oxizi de fier, menționate pentru prima dată în provincia Magnesya din Grecia, de unde și numele), încercările de a găsi explicații științifice pentru acestea au apărut mult mai târziu. Și electromagnetismul, ca și anterior mecanica, a pornit de la percepția unor fenomene naturale care au contribuit ulterior, prin inducție, la constiturea unor teorii cu un grad important de generalitate. Totuși, ulterior, prin intuiții geniale ale unor filozofi sau ale unor oameni de știință, confirmate de experimente célèbre, s-a ajuns la definirea noțiunii de câmp, care este altceva decât materia, și care a contribuit decisiv la explicarea fenomenelor gravitației, luminii, comunicațiilor etc.
Primul experiment din domeniul electricității, care a condus și la apariția întâiului produs electric brevetat din istorie, a fost paratrasnetul, în anul 1753, în SUA. Autorul acestuia, Benjamin Franklin (n. 17 ianuarie 1706, Boston - d. 17 aprilie 1790), una dintre cele mai cunoscute personalități din istoria Statelor Unite, diplomat, om de știință, inventator, filozof, profesor și om politic, a profitat de nonconformismul religios din acea perioadă din SUA, înainte de independență, pentru a studia un fenomen care în Europa era un subiect tabu, din

cauza bisericii, care considera că fulgerul, trasnetul sunt fenomene a căror explicație ține de domeniul divinității. Acest succes a descătușat o serie de eforturi care au condus și la alte rezultate notabile într-o perioadă relativ scurtă.
Metodele teoretice utilizate în electromagnetism se constituie într-o dovadă importantă a posibilitații de existență a apriorismului în cunoașterea rațională. Câmpul electric, câmpul magnetic și toate celelalte mărimi electromagnetice, precum curenți, tensiuni, fluxuri etc., nu pot fi percepute cu nicio formă a simțurilor omului. Acestea pot fi sesizate doar prin efectele perceptibile pe care le produc, precum lumină, caldură, forțe, cupluri etc. Toate acestea vin în susținerea unei viziuni transcedentale a filozofiei, dar, în același timp, în triunghiul religie-știință-filozofie, reduce și mai mult latura aferentă religiei.
Poate să dispară de tot vreuna din aceste laturi? Știința nu va dispărea niciodată, fiind un instrument de cunoaștere în continuă creștere. Filozofia, utilizând și interpretând corect cuceririle științei, va avea permanent obiect de activitate. Religia are în continuare ceva imbatabil, în competiția cu celelalte laturi ale cunoasterii.

Creațiile lui Dumnezeu, ființe, plante, se nasc, dintr-o formă sau alta de sământă, cresc și apoi mor. Creațiile omului, tot mai complexe, datorită aportului tot mai important al științei, se construiesc, funcționează și apoi mor. Acestea nu pot crește printr-un mecanism propriu, interior. Samovarul nu va crește și nu va deveni niciodată locomotivă!...

Bazele sistemismului

Ceea ce este cunoscut în prezent drept Teoria sistemelor a apărut pentru prima dată în cartea *Psychologie consonantiste*, Editura Maloine, Paris, volumul I în anul 1938 și volumul II în anul 1939, autor Ștefan Odobleja (n. 13. 10. 1902 - d. 4. 09. 1978), filozof, medic militar și scriitor român. Deși ideea de principiu a provenit din psihologie, o știință desprinsă din filozofie, evoluția următoare a fost spre o abordare matematică a acestei teorii, facută de către Norbert Wiener (n. 26. 11. 1894 în SUA - d.

18.03. 1964 la Stockholm), matematician american, în opera sa *Cybernetics or Control and Communication in the Animal and the Machine* (1948). Aceasta a direcționat aplicațiile ulterioare ale teoriei sistemelor în domeniul tehnicii de calcul, unde, prin contribuțiile ulterioare ale mai multor alți savanți s-a ajuns la apariția calculatorului electronic.

Sub denumirea, folosită de mulți în domeniul tehnic, de *sistem cu reglaj automat*, această teorie a cunoscut o amplă dezvoltare în reglarea diverselor mărimi fizice, precum: temperatură, presiune, turație, viteză, poziție, curenți, tensiuni etc. Structura unui asemenea sistem de reglaj conține o buclă, care are la intrare *valoarea țintă* a mărimii respective, la ieșire *valoarea reală* a acesteia, în latura superioară directă *regulatorul* (un dispozitiv decisional de comandă) și *elemente de execuție,* pentru modificarea mărimii reglate, alimentate de la o sursă de *energie*, iar în latura inferioară un *traductor* care compară permanent valoarea reală a mărimii reglate cu valoarea țintă. Fenomenul de reglare are loc în această buclă închisă pe traseul regulator- elemente de execuție- traductor până când valoarea reală ajunge la valoarea țintă. Astfel, orice țintă poate fi atinsă, dacă pentru mărimea respectivă există cel puțin un traductor, un instrument de modificare a valorii acesteia și suficientă energie.

De fapt, Norbert Wiener o denumise anterior *teoria atingerii țintelor*, prima aplicație a sa, pentru care fusese finanțat, fiind cea a îmbunătățirii prin mijloace științifice a atingerii țintelor de pe avioanele americane.

Notorietatea și credibilitatea metodei, provenite din rezultatele practice foarte bune obținute în domeniile tehnice menționate mai sus, au condus la inerdisciplinarizarea metodei. Primul domeniu netehnic unde s-a aplicat teoria sistemelor a fost cel economic, unde prin aceasta s-a realizat modelarea strategiilor, cu rezultate deosebite în managementul strategic, analiza crizelor etc. Similitudinea în abordarea interdisciplinară *economic*- tehnic constă în relaționarea: *misiune* - țintă, *metode* – regulator, *instrumente* – elemente de execuție, *resurse* – energie și *monitorizare* – traductor.[3] Rezultatele obținute și perspectiva dezvoltărilor ulterioare a făcut ca noul tip de abordare, cea sistemică, să fie foarte promițătoare pentru domeniul economic. (figura 1)

[3] Maria NICULESCU, Nicolae VASILE: *Epistemologie. Perspectiva interdisciplinară*. Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2011.

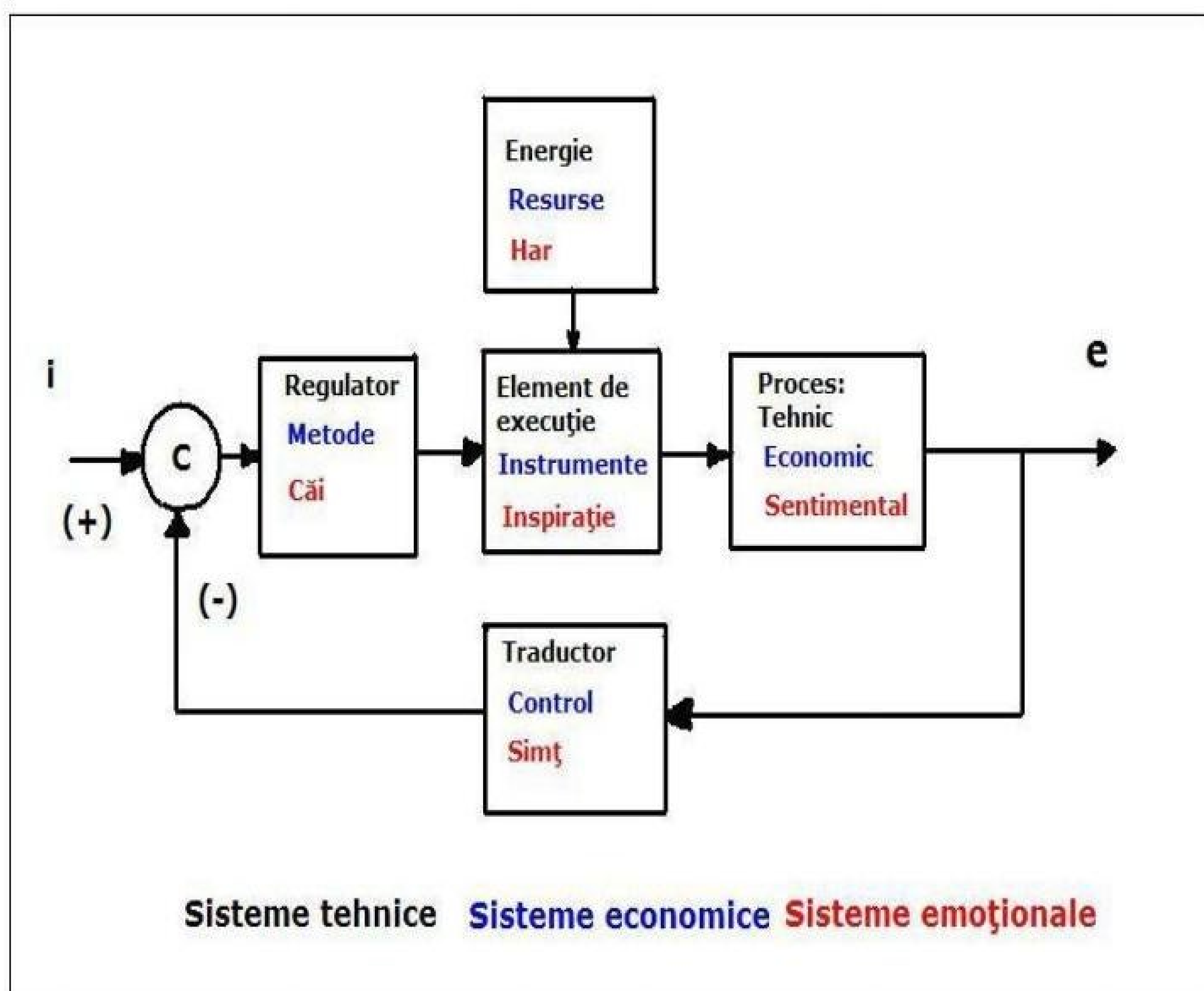

Figura 1. Schema unui sistem cu similitudinile: tehnic, economic și emoțional

Aceste rezultate ne conduc spre ideea unei dezvoltări a aplicațiilor teoriei sistemelor și spre domeniul umanist, în domeniul de unde, de altfel, a pornit ideea inițială de reglaj în buclă închisă, cartea lui Ștefan Odobleja, “*Psihologia consonantistă*”.

Abordarea sistemică din domeniul umanist presupune lărgirea criteriului de similitudine interdisciplinară, prin extensia cazului precedent, în noua situație fiind o triplă echivalare: umanist – economic – tehnic. La nivelul componentelor de sistem tripla relaționare devine: *dorință* - misiune - țintă, *căi* - metode – regulator, *mijloace* - instrumente – elemente de execuție, *har* - resurse – energie și *percepție* - monitorizare – traductor.

Prin prisma analizei sistemice a unui sistem umanist, în structura: *dorință – har - căi – mijloace – percepție*, putem spune că orice dorință poate fi atinsă dacă există har suficient, căile și mijloacele de ajustare a realității pentru a ajunge la nivelul dorinței pe baza percepției permanente a stării reale comparativ cu dorința.[4]

Există lucrări de mare notorietate din domeniul psihologiei care propun o abordare tehnicistă a problemelor domeniului. Astfel, psihologul C. G. Jung (Carl Gustav Jung, n. 26 iulie 1875, Keswil, Elveția – d. 6 iunie 1961, Küsnacht, Elveția, medic, psiholog și psihiatru elvețian, fondatorul psihologiei analitice.) a introdus teoria "

[4] Nicolae VASILE, *Aplicaţii ale teoriei sistemelor în epistemologia creaţiei şi iubirii.* Techno Market, Nr. 6(47) / 2014, Bucureşti, ISSN : 1843-2174

Sincronicitatea ca principiu al corelațiilor acauzale" unde vorbește "*despre energetica sufletului*" [5]. Savantul elvețian a ezitat mult să publice această abordare revoluționară. A publicat-o abia împreună cu un studiu al celebrului fizician W. Pauli, laureat al Premiului Nobel pentru fizică, "*Interpretare a naturii și psihic*", Rascher, Zurich, 1952.

Odată acceptată posibilitatea abordării acestei similitudini, putem folosi rezultatele din domeniul tehnic, validate de realitate, astfel:

Răspunsul în timp, definit ca modul cum se ajunge la îndeplinirea dorinței prestabilite, obținut prin metode matematice și validat de realitate în sistemele tehnice și economice, este de două feluri: *răspuns exponențial* și *răspuns ciclic,* ambele fiind funcție de timp. Lucrările "*Omul ciclic*"[6], "*Universul ciclic*" [7] respectiv "*Românul ciclic*"[8] caută să explice prin mijloace literar-filozofice sensul acestei ciclicități. Dacă răspunsul exponențial este oarecum sugestiv, răspunsul ciclic este introdus de modelul matematic, între

[5] Carl Gustav JUNG: *Opere complete 8. Dinamica inconștientului*, Editura Trei, Bucuresti, 2013, pag. 13-83.
[6] Nicolae VASILE: *Omul ciclic*, Editura AGIR, București, 2013.
[7] Nicolae VASILE: *Universul ciclic*, Editura LAURENT, Bucuresti, 2015.
[8] Nicolae VASILE: *Românul ciclic*, Editura AREFEANA, Bucuresti, 2015.

cele două tipuri de raspuns, selecția fiind decisă de valoarea concreta a unor unor parametri ai sistemului. (figura 2)

Lucian BLAGA a avut o intuiție genială a existenței ciclicității, dar nu în timp, ci în spațiu, este vorba de modelul său filozofic referitor la "*spațiul mioritic, deal-vale*".

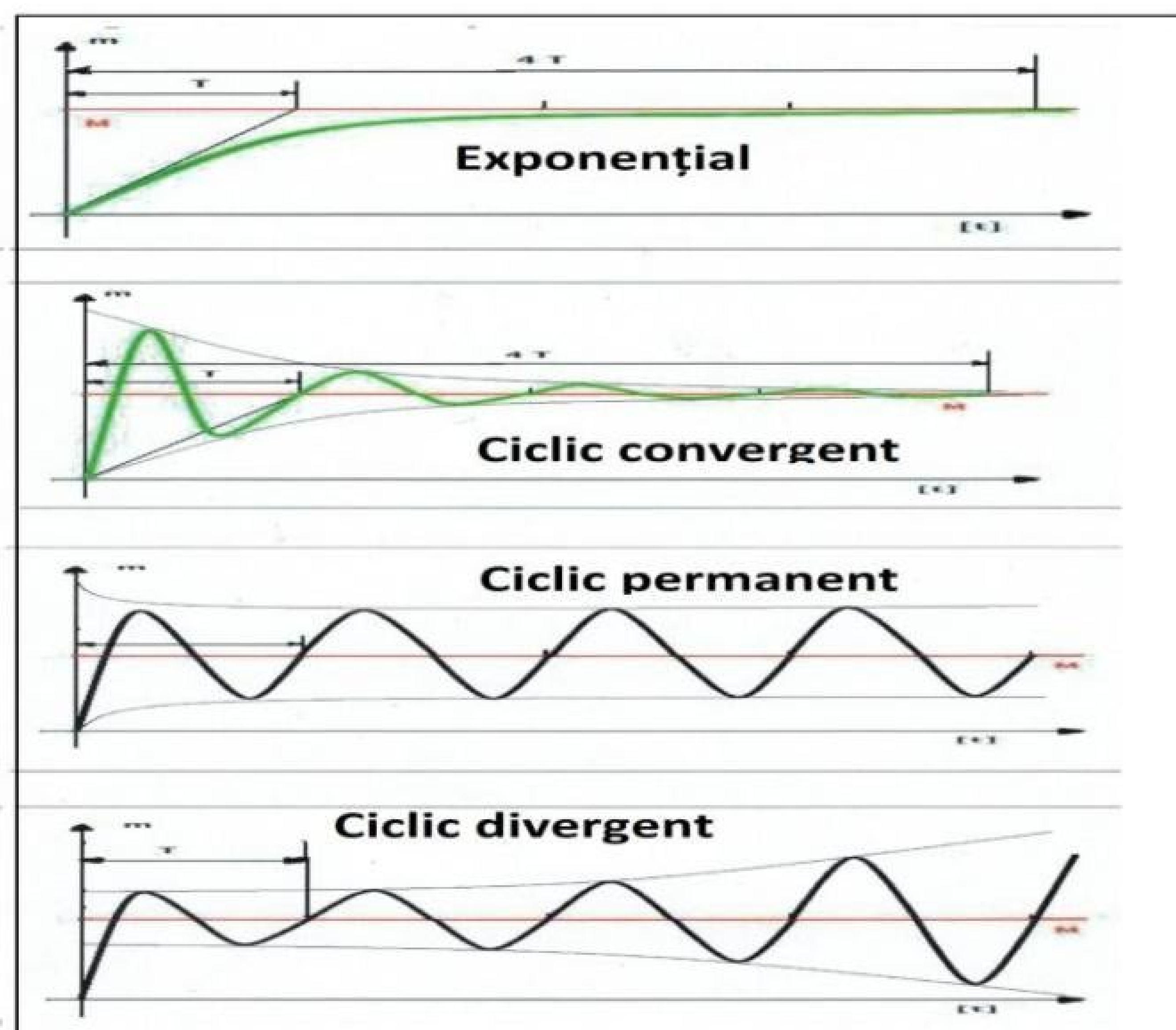

Figura 2. Tipurile de răspuns ale unui sistem

Alexandru DRAGOMIR a avut deasemenea o intuiție privind ciclicitatea[9] . În paragraful "*Ciclicitatea la copaci*" spune: "*Este ciudat că, după știința mea, numai la copaci este însemnată ciclicitatea anuală (prin cercurile trunchiului), deși cred că tot ce trăiește trece prin cicluri*"

Conform teoriei sistemelor, acest tip de răspuns, cel ciclic, are trei variante: *ciclic convergent*, *ciclic permanent* și *ciclic divergent*.

În cazul răspunsului ciclic convergent, valoarea reală a mărimii respective oscilează convergent către dorință, amplitudinea abaterii față de dorință scăzând exponențial, devenind zero la valoarea infinită a timpului. În cazul răspunsului ciclic permanent, amplitudinea abaterii față de dorință este constantă pe toată durata considerată, iar în cazul răspunsului ciclic divergent, amplitudinea abaterii față de dorință este crescătoare exponențial în timp.

Referitor la *eficacitatea îndeplinirii dorinței prestabilite*, în cazul răspunsului exponențial, dorința respectivă ar putea fi atinsă, teoretic, doar o singură dată, pentru valoarea infinită a timpului. Pentru răspunsurile ciclice, dorința aleasă ca țintă

[9] Alexandru DRAGOMIR: *O teză de doctorat la Dumnezeu*, Editura Humanitas, București, 2016, pag. 197-202.

este îndeplinită la fiecare semiperioadă a oscilației, diferența constând doar în evoluția în timp a abaterii stării reale față de dorință.

Putem da o interpretare filozofică a analizei sistemice de mai sus, utilizând rezultatele acesteia în abordarea problemei *valorii cunoașterii*, conform următorului model:

Există trei entități:

- *lumea transcedentală*;
- *lumea dorințelor;*
- *lumea reală*.

Lumea transcedentală cuprinde: idei, suflete, har, inspirații, intuiții și pe Dumnezeu. Aceasta există independent de lumea sensibilă, de percepții, dar *generează dorințe*.

Lumea dorințelor este una de interfață a lumii transcedentale cu lumea reală. (figura 3)

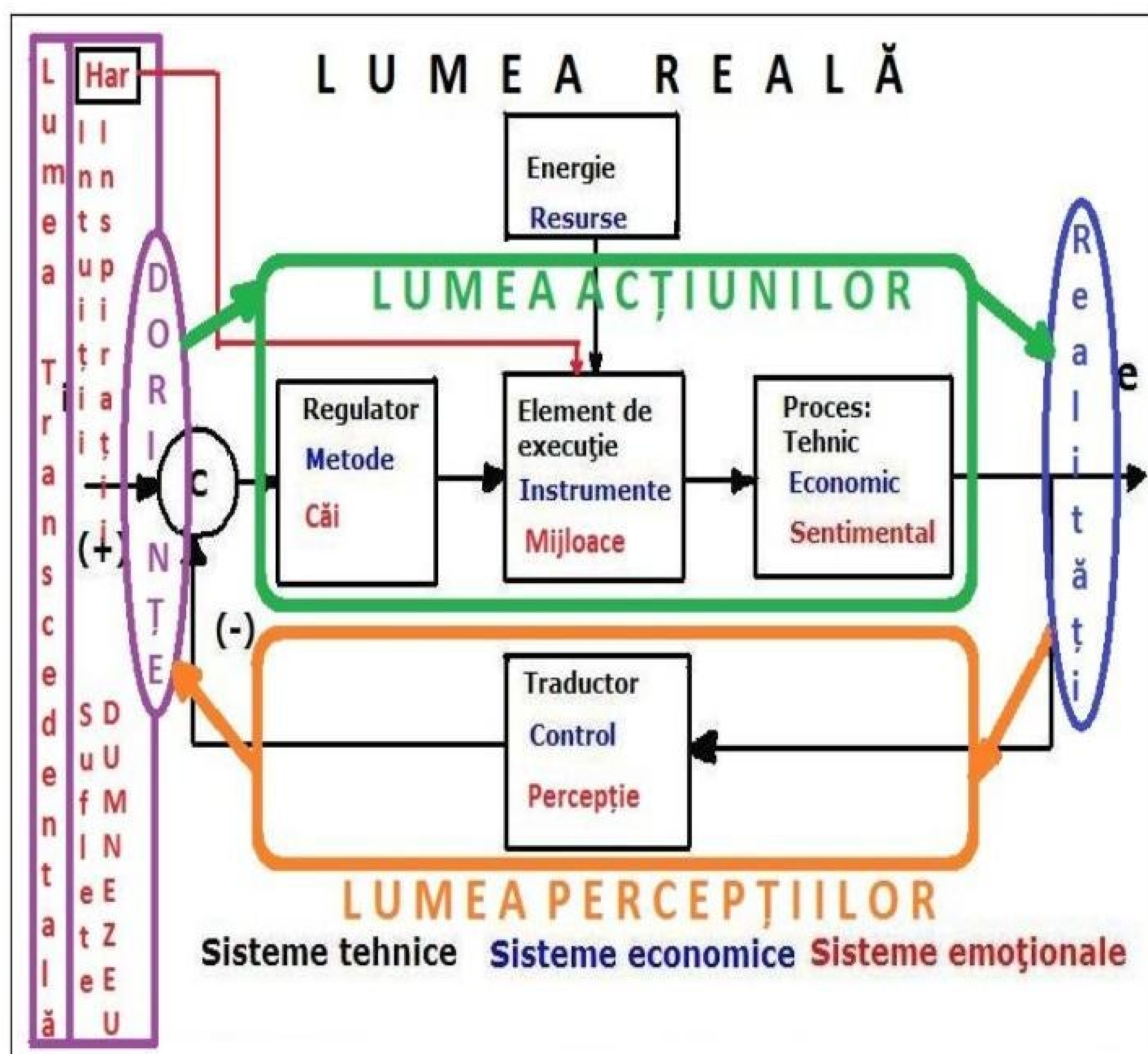

Figura 3.
Transpunerea sistemului în model filozofic

Dorințele pot proveni atât din lumea transcedentală cât și din lumea reală. Lumea reală cuprinde structura sistemului descris mai sus, bucla de care am vorbit, care se împarte la rândul ei în *lumea acțiunilor* , care, pornind de la dorință, se dezvoltă pe direcția căi - mijloace și *lumea percepțiilor*, care, pornind de la starea reală a

îndeplinirii dorințelor, se dezvoltă pe direcția percepții – dorințe. Astfel, prin legăturile sistemice și funcționalitatea descrisă mai sus, modelul oferă o supraveghere permanentă a diferenței dintre dorințe și gradul de îndeplinire a acestora, prin lumea percepțiilor, și o activitate de ajustare, tot permanentă, a stării reale de îndeplinire a dorințelor, prin lumea acțiunilor, pe direcția căi – mijloace. Astfel, prin această interconectare continuă a lumii percepțiilor cu lumea acțiunilor, se ajunge la o mai mare eficiență a transformarii dorințelor în realitate decât cele prevăzute în modele pragmatiste cunoscute, ale lui *Peirce* (Charles Sanders Peirce, n. 10 septembrie 1839 – d. 19 aprilie 1914), fost filosof și logician american, considerat fondator al curentului filosofic pragmatism și *James* (William James, n. 11 ianuarie 1842, New York – d. 26 august 1910, Tamworth, New Hampshire) medic, psiholog american și filosof care a făcut muncă de pionierat în aceste domenii. Acesta a scris o serie de cărți influente despre începuturile științei psihologiei, de psihologie educațională, psihologia experienței religioase și a misticismului și despre filozofia pragmatismului.

Existențialismul sistemic

Modelul sistemic descris mai sus pentru analiza globală a mecanismelor cunoașterii se poate aplica la nivelul individual. Astfel, se pot face următoarele asocieri [10]: răspunsului exponențial – *omul exponențial*, răspunsul ciclic convergent – *omul ciclic convergent*, raspunsul ciclic permanent

[10] Nicolae VASILE: *Aplicarea teoriei sistemelor la dezvoltarea descrierii tipologiei umane din domeniul creaţiei.* Buletinul AGIR, Nr.1, 2015.

– *omul ciclic permanent*, raspunsul ciclic divergent – *omul ciclic divergent*, introducând noile concepte care definesc omul prin prisma teoriei sistemelor. (figura 4)

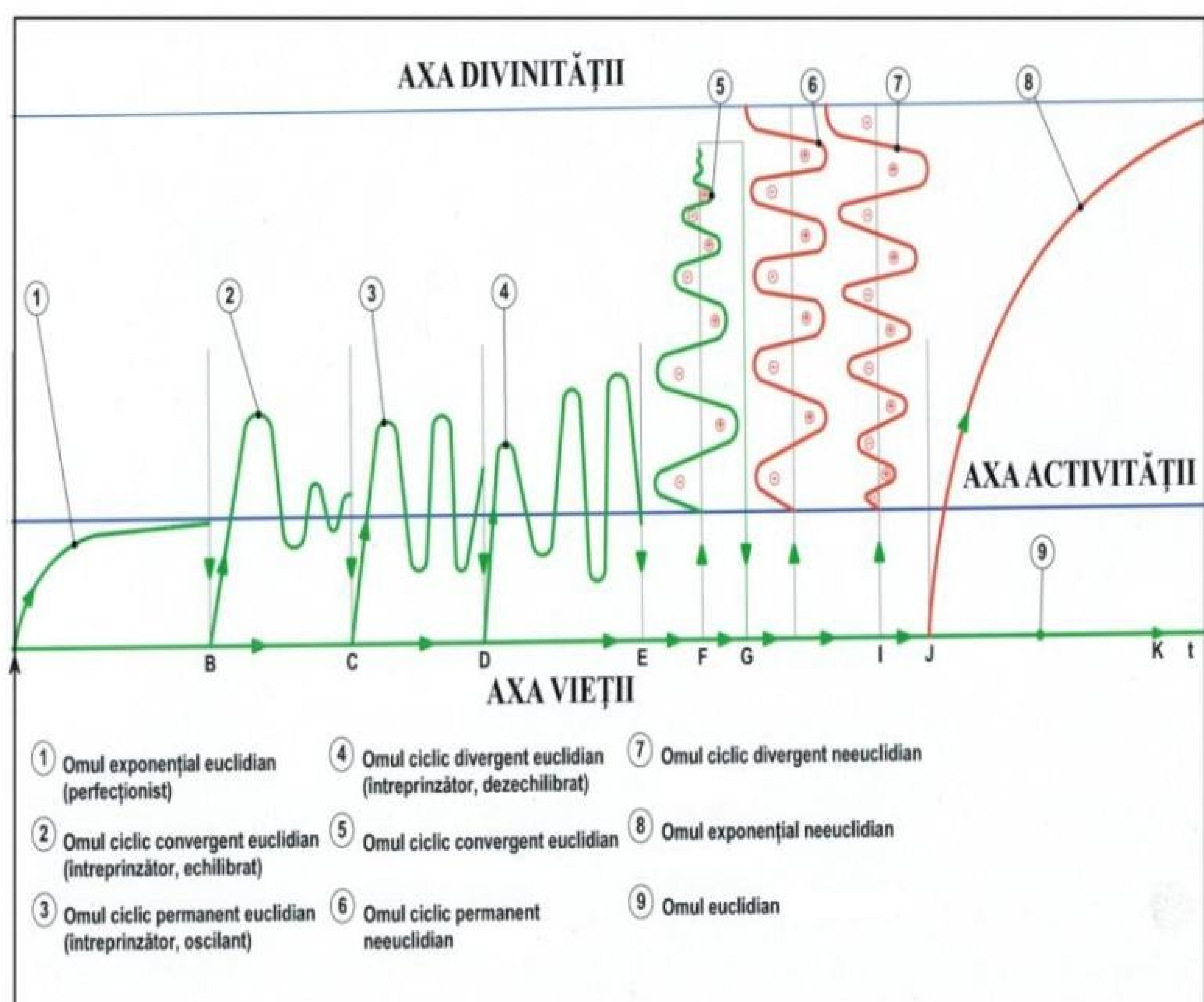

Figura 4. Tipologii umane sistemice

Omul exponențial este acel tip de om care își alege o țintă pentru care depune toate eforturile

să o atingă, evoluând *de jos în sus*, deși știe că aceasta se va întâmpla foarte târziu, teoretic la vlaoarea infintă a timpului. Această evoluție este cauzată de o *insuficiență pe direcția căi – mijloace*. În abordarea matematică a teoriei sistemelor se introduce noțiunea cantitativă de *constantă de timp*. Conform aceleași abordări matematice, în cazul răspunsului de tip exponențial, la un moment corespunzând unei valori de timp egal cu patru constante de timp, gradul de apropiere de țintă este de peste 99%, deci, practic, se poate considera că aceasta a fost atinsă.

Omul ciclic convergent este acel tip de om care își alege o țintă pe care, din motive de o *suficiență pe direcția căi – mijloace,* o atinge *punctual, trecător, din ambele sensuri, și de jos în sus și de sus în jos*, la fiecare semiperioadă a oscilației care reprezintă abaterea față de ținta respectivă, amplitudinea acestei oscilații a abaterii scăzând exponențial spre zero. Atingerea definitivă a țintei se face, practic după patru constante de timp și teoretic la infinit, datorită unei *suficiențe a activității pe direcția percepții*.

Omul ciclic permanent este acel tip de om care își alege o țintă pe care, din motive de o *suficiență*

pe direcția căi – mijloace, o atinge *punctual, trecător, din ambele sensuri, și de jos în sus și de sus în jos*, la fiecare semiperioadă a oscilației care reprezintă abaterea față de ținta respectivă, amplitudinea acestei oscilații a abaterii rămânând permanent aceeași. Atingerea definitivă a țintei nu se va face niciodată, datorită unei *insuficiențe a activității pe direcția percepții*.
Omul ciclic divergent este acel tip de om care își alege o țintă pe care, din motive de o *suficiență pe direcția căi – mijloace,* o atinge *punctual, trecător, din ambele sensuri, și de jos în sus și de sus în jos*, la fiecare semiperioadă a oscilației care reprezintă abaterea față de ținta respectivă, amplitudinea acestei oscilații a abaterii crescând exponențial. Atingerea definitivă a țintei nu se va face niciodată, datorită unei *insuficiențe a activității pe direcția percepții*.

Funcție de țintele alese de om și de raportarea sa la divinitate, există următoarele variante *omul euclidian* și *omul neeuclidian*:
Omul euclidian este omul care, referitor la cele două axe paralele, *axa vieții* și *axa divinității,* prin oricare din formele sistemice(exponențial, ciclic convergent, permanent sau divergent), evoluează

pe axa vieții sale, pe singura paralelă care îl poate duce spre axa divinității. Cele două axe se pot întâlni doar la infinit. Aceasta situație, prin similitudinea cu Teorema lui Euclid din geometrie, mi-a sugerat denumirea acestui tip de om ca fiind omul euclidian. Este situația normală și sugestivă. Omul neeuclidian este omul care, asumat sau neasumat, abordează domenii în care se produc extaze. Conform lui Emil Cioran(n. 8 aprilie 1911, Rășinari; d. 20 iunie 1995, Paris, filozof și scriitor român), care a studiat funcțiunea gnoseologică a extazului[11], sunt considerate inițial extazul muzical, extazul mistic, extazul erotic, la care s-au adăugat ulterior extazul politic și extazul poetic. În tipul extazelor „Omul se separă de lume, dar acest act de separație este numai un moment înprocesul de recâștigare a existenței."[12] Extazele sunt momente în care omul întâlnește divinitatea altfel decât la sfârșitul vieții, deci în cazul acestora, prin punctul reprezentat de ei, se pot duce mai multe paralele la axa vieții lor. Pentru aceștia există mai multe axe ale divinității,

[11] Emil CIORAN, *Cartea amăgirilor*, Editura Humanitas, București, 1991, p. 6.
[12] Emil CIORAN, *Antropologia filosofică*, Editura Pentagon-Dionysos, Craiova, 1991, p. 27.

motiv pentru care, prin similitudine cu geometria neeuclidiană, am denumit acest tip de om ca fiind omul neeuclidian.
Între cele patru categorii de om, exponențial, ciclic(convergent, permanent, divergent), euclidian și neeuclidian pot exista toate combinațiile posibile.

Explicare unor categorii de erori prin modelul sistemist

Problema erorilor a fost mereu în atenția filozofilor. Există diverse criterii de clasificare a acestora, dar acestea nu sunt legate structural de o schemă funcțională a unor modele filozofice pentru că acestea nu există.
O astfel de clasificare a fost data de către Alexandru DRAGOMIR [13], care le numește „greșeli”:

[13] Alexandru DRAGOMIR: *O teză de doctorat la Dumnezeu*, Editura Humanitas, Bucuresti, 2016, pag. 70-75.

„ Feluri de greșeli:

- *greșeli în înfăptuirea a ceva, în acțiuni exterioare, în „executare”, de la rătăcirea drumului și până la greșeli în aparate sofisticate;*
- *greșeli față de tine însuți: aprecieri greșite ale performanței proprii, hotărâri cu efecte dezastruoase, pripeli, ratarea unor ocazii etc.;*
- *greșeli față de semeni: gafe, vinovății, păcate etc.;*
- *greșeli de raținament, de la simple greșeli aritmetice până la mari teorii greșite;*
- *greșeli senzoriale: confuzii, halucinații etc.”*

Modelul sistemist, bazat pe o structură matematică a cărei funcționalitate a fost validată, este în măsură să aprecieze și disfuncționalitățile acesteia. Acestea se concretizează în mai multe feluri de *erori*. Constatate de realitate și demonstrate teoretic la sistemele tehnice, observate și la sistemele economice, printr-o extensie interdisciplinară, acestea sunt posibile și în sistemele umaniste, sau chiar la nivelul individual uman. Astfel, sunt definite următoarele

tipuri de erori de funcționalitate a sistemului[14]:*nerăbdarea sistemică, lăcomia sistemică, neglijența sistemică, coruperea sistemului, frustrarea sistemică, disperarea sistemică, melancolia sistemică și anxietatea sistemică.*
Acestea fiind legate direct de funcționarea anormală a componentelor sistemului, de aici rezultă și explicarea lor:

- *Nerăbdarea sistemică* are loc atunci când la oricare din tipurile de raspuns nu se lasă timpul necesar pentru ajungeea la țintă, cel puțin cele patru constante de timp. Este vorba despre o întrerupere prematură a funcționării sistemului. În sistemele tehnice se chemă instabilitate, în cele economice, pripeală, iar în cele umaniste, nerăbdare.(Figura 5)

[14] Nicolae VASILE: *Analiza sistemică a erorilor vieții*, Techno Market, Februarie-Martie, 2015.

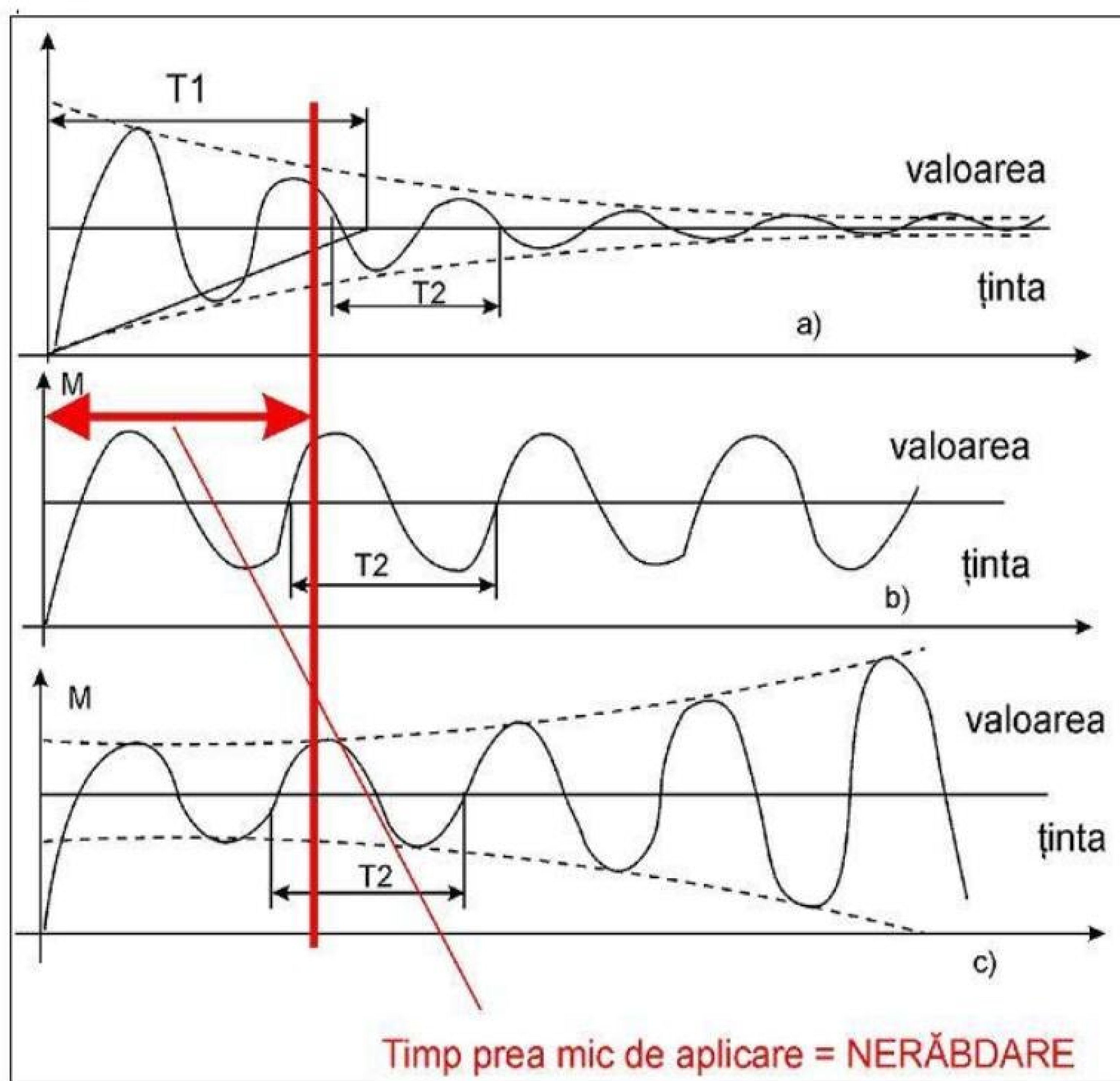

Figura 5. Modelarea nerăbdării sistemice

- *Lăcomia sistemică*, după denumirea economică, *graba*, în limbajul curent, este atunci când prin forțarea lumii acțiunilor pe direcției căi – mijloace, în vederea

îndeplinirii premature a dorinței, se ajunge la instabilzarea sistemului, cu consecința trecerii de la un posibil răspuns convergent, către un răspuns divergent. De aici vine și zicala: *„Graba strică treaba”,* valabilă în toate categoriile de sisteme: tehnice, economice și umaniste. (figura 6)

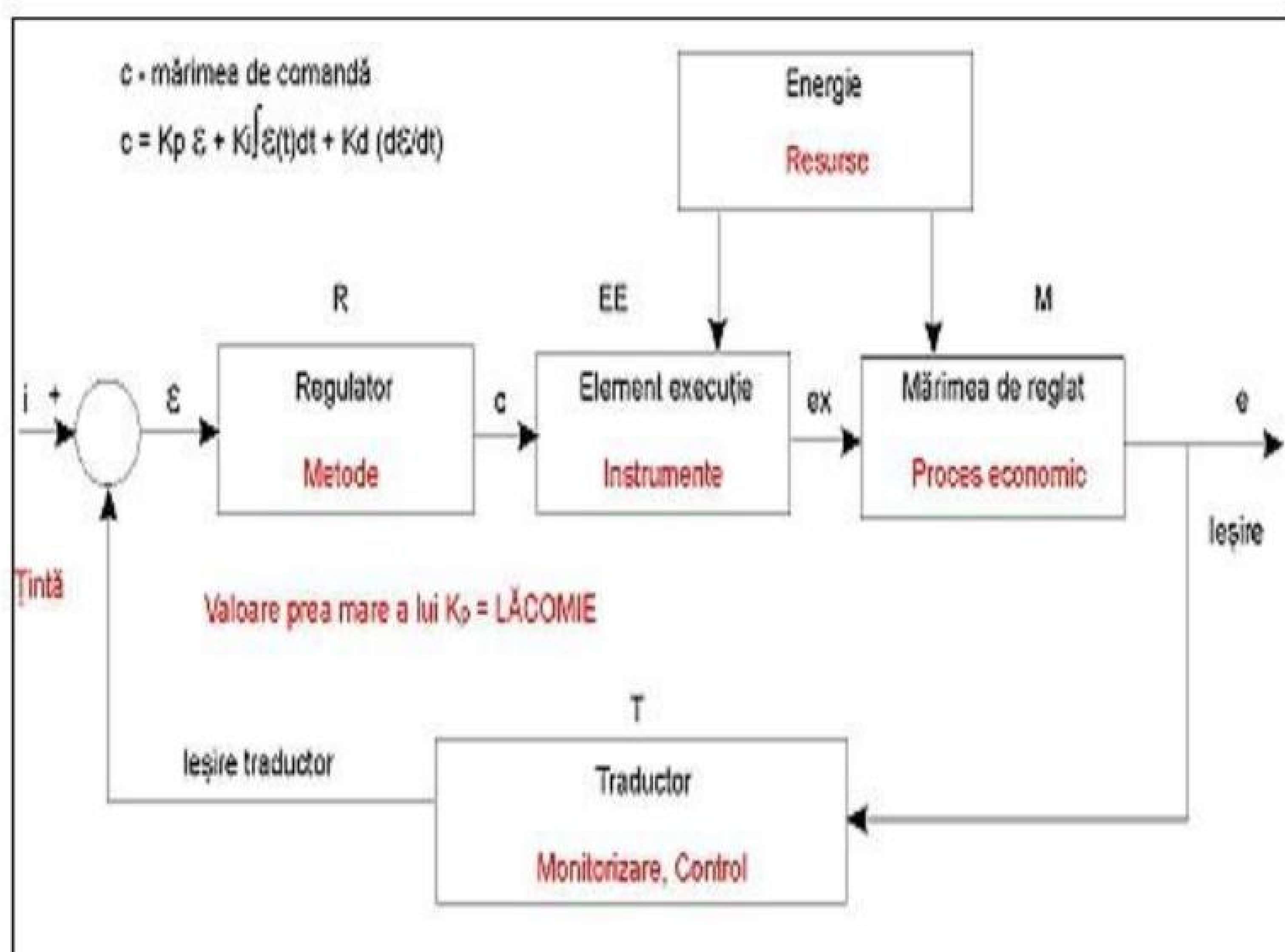

Figura 6. Modelarea lăcomiei sistemice

- *Neglijența sistemică,* după denumirea din sistemele economice, *alienarea*, neputința față de societate și față de tine însuți, în limbajul curent.
  Din punct de vedere sistemic, înseamnă funcționarea *fără dorințe și fără conectarea lumii perceptiei* a sistemului la lumea acțiunilor, cu toate că aceasta din urmă este în funcționare normală. (figura 7)

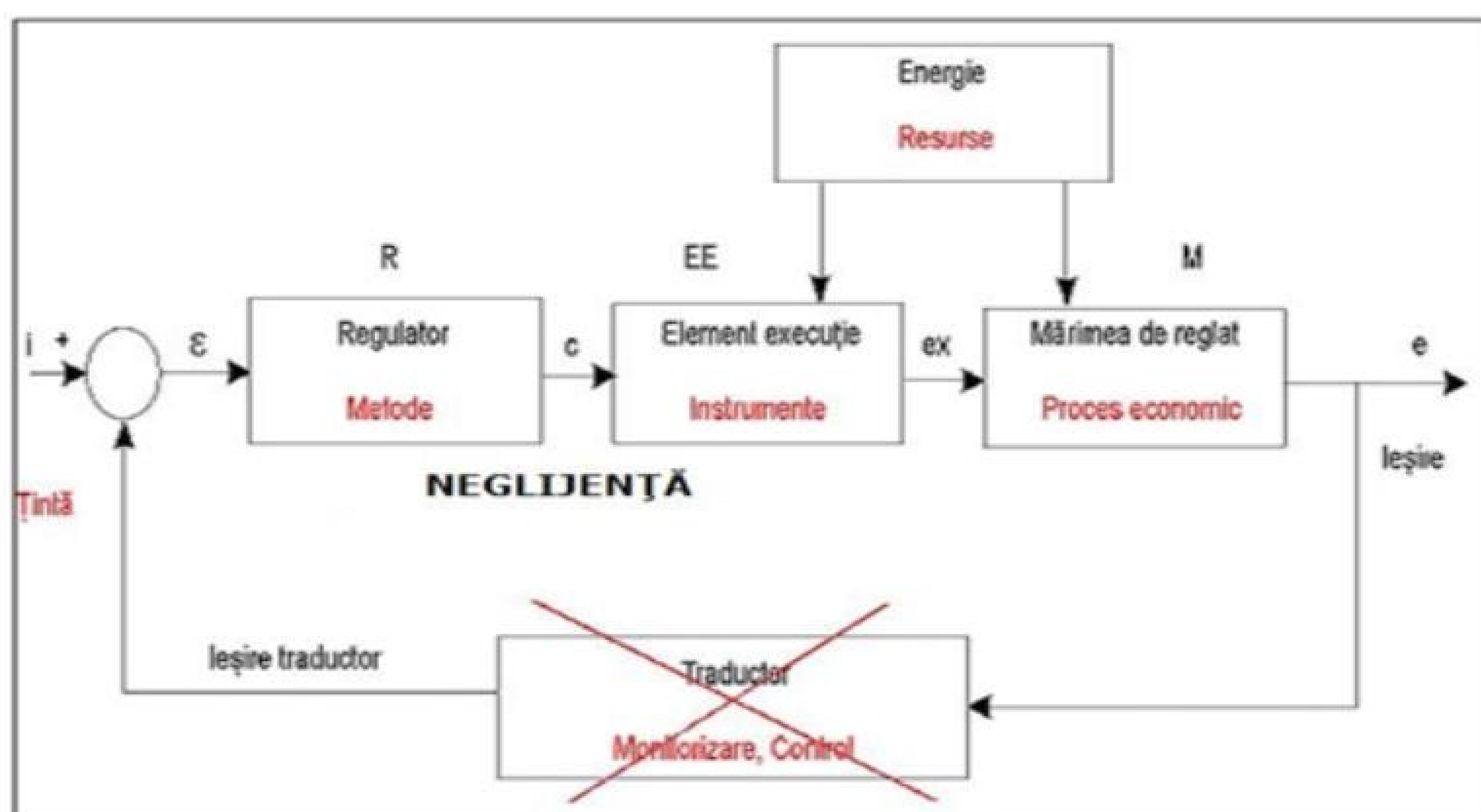

Figura 7. Modelarea neglijenței sistemice

- *Coruperea sistemului* înseamnă funcționarea sistemului cu *lumea percepției denaturată, inversată*. Consecința este forțarea laturii căi – mijloace a sistemului și trecerea spre un răspuns divergent indiferent de alte condiții. Mult înainte de apariția teoriei sistemelor, *Nietzsche* (Friedrich Wilhelm Nietzsche , n. 15 octombrie 1844, Röcken - d. 25 august 1900, Weimar, filozof german) a avut o intuiție genială conform căreia pentru un sistem care, deși este funcțional nu dă rezultatele așteptate, soluția este dereglarea sa, coruperea acestuia [15], adică nerespectarea mecanismelor de funcționare ale acestuia. Istoricii numesc aceasta drept *stare revoluționară*, soluția fiind, de regulă, o revoluție.
  În sistemele tehnice aceasta se cheamă funcționare în buclă cu *reacție pozitivă*, în sistemele umaniste, *mincină*, iar în cele economice, *corupție*. (figura 8)

[15] Friedrich NIETZSCHE, *Știința voioasă*, Editura Humanitas, București, 2013.

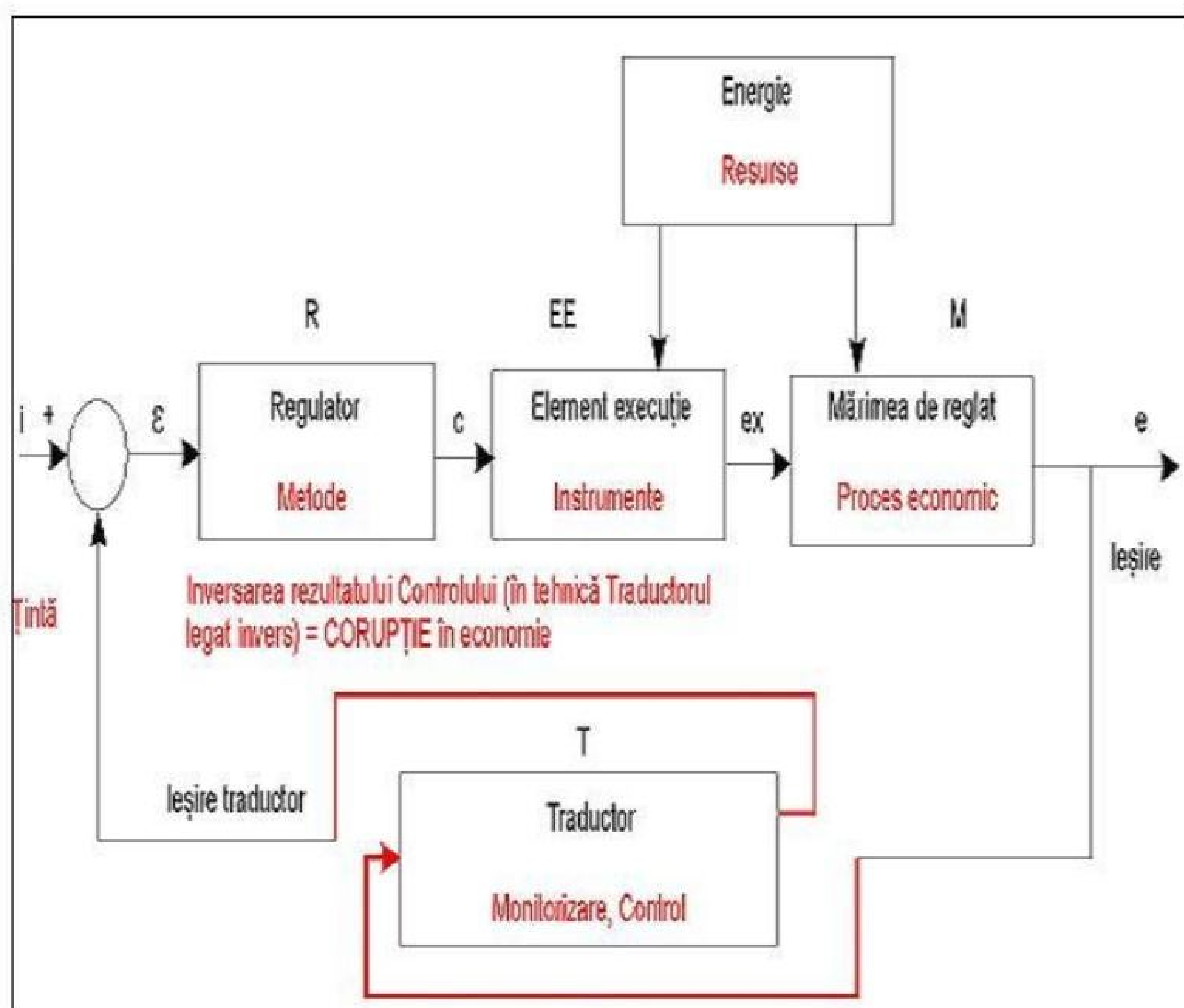

Figura 8. Modelarea corupției sistemice

- *Frustrarea sistemică* apare atunci când sistemul funcționează perfect, dar din *lipsă de har*, la sistemele umaniste, *lipsă de energie*, la sistemele tehnice sau *lipsă de resurse*, la sistemele economice, nu se ajunge la dorința prestabilită ci la o valoare

stabilă dar de valoare inferioară. Diferența dintre dorință și realitate se transformă în *frustrare,* la sistemele umaniste, *ineficacitate*, la sistemele economice și *eroare,* la cele tehnice. La nivel uman, individual, frustrarea apare la creatorii care din lipsă de har(inspirație, intuiție etc.) nu ajung să-și atingă țintele preconizate.[16] (figura 9)

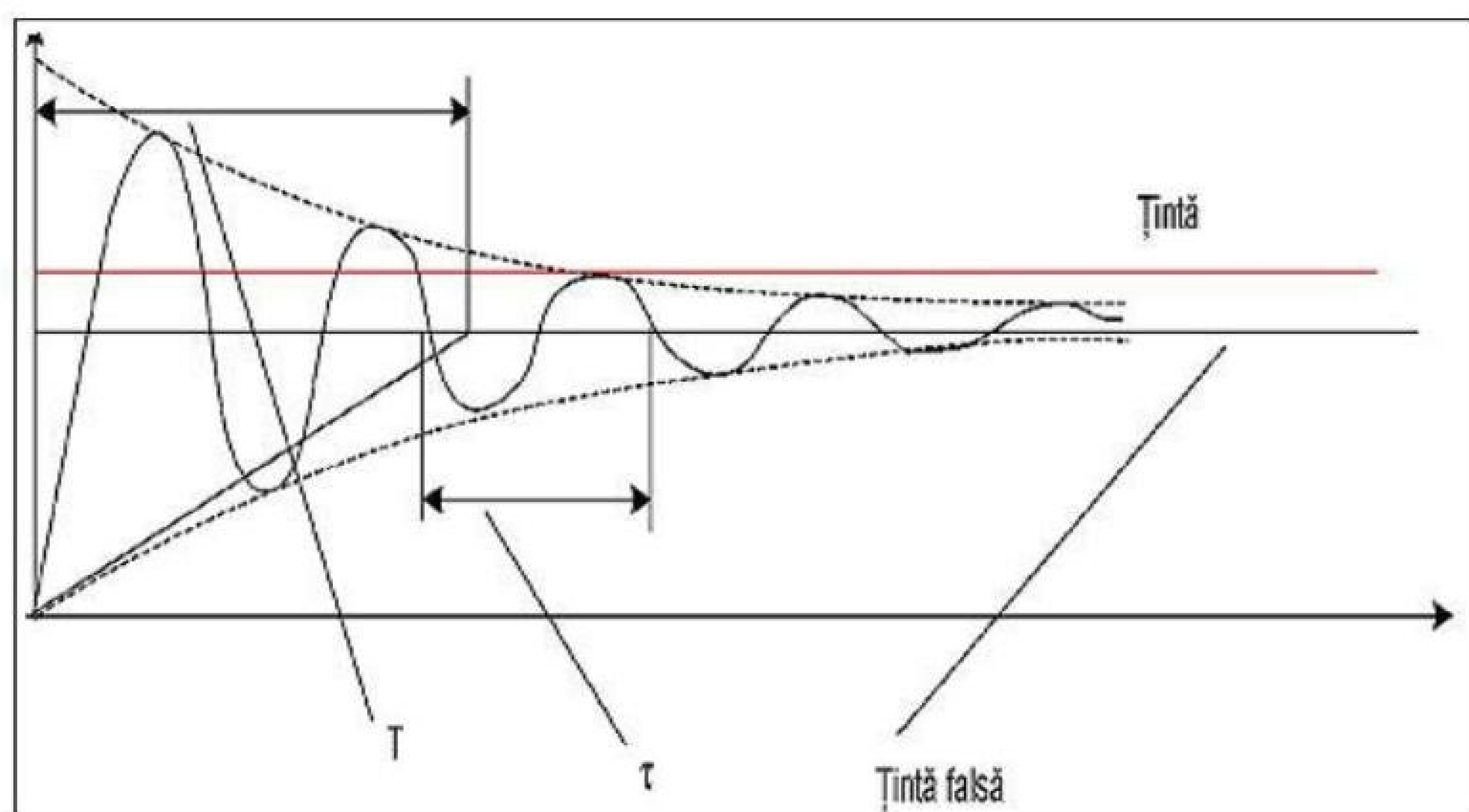

Figura 9. Modelarea frustrării sistemice

[16] Nicolae VASILE, *Analiza sistemică a frustrării*,Techno Market, Nr. 4(57) /2016, Bucuresti, ISSN: 1843-2174.

- *Disperarea sistemică*, în termeni filozofici, înseamnă funcționarea *fără ținte, fără dorințe*. Aceasta a fost studiată intuitiv de către Emil Cioran [17], înainte de apariția teoriei sistemelor. De fapt, fără ținte, fără dorințe, nu exista sistem, ci doar un mecanism, care funcționeaza total dereglat. În lucrarea menționată, Emil Cioran prezintă tipurile de manifestare ale disperării, mai ales când aceasta devine un modus vivendi, fără a căuta să explice gnoseologic care este sursa acesteia. Și Nietzsche studiază fenomenul, concluzionând printr-o sentință foarte dură, în renumita teză *„moartea la momentul potrivit"*, care are legătură tot cu lipsa de ținte, unde spune că soluția existențială potrivită pentru un om care nu mai are nicio țintă este moartea.

[17] Emil CIORAN, *Pe culmile disperării*, Editura Humanitas, București, 1990.

În termeni medicali, lipsa de dorințe se cheamă *depresie* și a fost studiată de către Sigmund Freud.(Sigismund Schlomo Freud, născut la 6 mai 1856, Freiberg, Imperiul Austriac, astăzi Příbor/Republica Cehă - d. 23 septembrie 1939, Londra, a fost un medic neuropsihiatru austriac, fondator al școlii psihologice de psihanaliză.)

- *Melancolia sistemică* înseamnă starea care apare după o perioadă de *exacerbare a dorințelor* în condițiile în care și *toate celelalte componente ale sistemului funcționează bine* și, astfel, dorințele sunt plenar îndeplinite. Omul, în această situație, se rupe de realitate, crede că totul îi este accesibil, totul este posibil, că a ajuns la Dumnezeu, fiind în același timp permanent nemulțumit și căutând mereu alte dorințe.
  La prima dorință neîndeplinită, acest tip de om se dezechilibrează și instaurează melancolia.
  Prințesa Diana a Marii Britanii, un caz cunoscut de melancolie, spunea adeseori: *"Pot obține orice pentru că eu sunt prințesă!..."* , dar era permanent

nemulțumită față de tot ce se întâmpla în jur.

Melancolia a fost studiată intuitiv de Kierkegaard (Søren Aabye Kierkegaard, n. 5 mai 1813, Copenhaga - d. 11 noiembrie 1855, Copenhaga, filozof, scriitor și teolog danez), care prin concepția sa filozofică asupra constrângerii omului de a-și alege destinul, a exercitat o influență hotărâtoare asupra teologiei și filozofiei moderne, în special asupra filozofiei existențiale. Este considerat părintele existențialismului. Kierkegaard scria: "Ce este melancolia?... Este isteria spiritului! Pentru orice individ, vine o vreme când face doar ce-i cer instinctele, dorințele, fără a ține cont de existență, nimic nu-i mai place, iar spiritul lui îi cere un alt mod, unul superior, de a se manifesta. … Dacă în realitate nu se întâmplă acest lucru, personalitatea stagnează, este refulată și apare melancolia. Filozoful danez prezintă în detaliu cazul împăratului Nero." [18]
Emil Cioran nota "Sentimentele negative, precum melancolia, exprimă nu un preaplin al vieții, ci o

[18] Søren KIERKEGAARD, *Scrisoare către un prieten*, Editura Mașina de Scris, 1997, p. 28.

scădere a vieții, un gol al ei, o nesiguranță.[19] Melancolia îi dă omului o perspectivă a infinitului care îl arată singur și părasit în lume.[20]".

- *Anxietatea sistemică* reprezintă disfuncționalitatea sistemului cauzată de *exacerbarea lumii percepțiilor suprapusă cu insuficiența activităților din lumea acțiunilor.*
  Se produce astfel o supraîncărcare a ansamblului logic.
  În cazul organismului uman, privit ca sistem, acesta înseamnă că la persoanele la care din anumite motive individuale se produce o creștere a sensibilității, pe fondul unor disfuncționalități fizice, apare anxietatea. Sistemul, pe partea de acțiuni, nu mai poate duce la îndeplinire comenzile primite de la nivelul logic, în timp ce acesta primește mereu alte comenzi noi.
  Această supraîncărcare a nivelului logic conduce la diverse feluri de refulări, printre

[19] Emil CIORAN, *Pe culmile disperării*, *Esența grației.* Editura Humanitas, București, 1990.
[20] Emil CIORAN, *Pe culmile disperării*, *Frumusețea flăcarilor.* Editura Humanitas, București, 1990.

care se află și visele rele (coșmaruri), agresivitate spirituală etc. Problema aceasta a fost studiată de psihologul austriac Sigmund FREUD care a analizat-o utilizănd aspectul informațional [21]. Psihologul elvețian Carl Gustav JUNG a abordat aceeași problemă, dar prin metoda energetică.[22]

După cum rezultă din cele de mai sus, raportarea la dorințe este esențială.
Făcând parte dintr-o lume de interfață, dorințele conțin o parte transcedentală, cea referitoare la generarea lor, și o parte reală, cea care se referă la îndeplinirea sau neîndeplinirea acestora.
Funcție de profilul psihologic al persoanei, pot exista urmatoarele variante:

- alegerea unor dorințe foarte greu de realizat, poate imposibile, pentru a căror realizare este nevoie de o perioadă lungă de timp, cu o evoluție de tip exponențial.

[21] Sigmund FREUD: *Opere esențiale.Interpretarea viselor.* Editura Trei, București, 2009.
[22] Carl Gustav JUNG: *Opere complete 8. Dinamica inconștientului. Despre esența viselor*. Editura Trei, București, 2013, pag. 327-346.

Aceasta poate fi o variantă acceptabilă pentru cei care preferă creșterile mici dar sigure, pentru cei care nu suportă căderile. În acest caz, este vorba de oamenii idealiști, cu ținte din domeniul religios, artistic etc.

- alegerea unor dorințe fezabile, posibil de realizat, dar care induc, ulterior, o evoluție ciclică, componenta alternativă putând fi convergentă, permanentă sau divergentă. În acest caz este vorba de oamenii pragmatici, care își asumă și posibilitatea existenței unor momente de cădere, sperând însă la o creștere medie pozitivă. Această medie crescătoare este posibilă doar la o evoluție ciclică convergentă și imposibilă pentru variantele ciclice permanentă sau divergentă.

Referitor la resursele care fac posibilă îndeplinirea dorințelor, acestea sunt tot de două feluri, ca proveniență:

- *Resurse din lumea reală*, de genul energie, materii prime, resurse financiare, resurse

umane etc., reprezință baza ațingerii țintelor propuse, intrate în sistem ca dorințe, pentru aplicațiile tehnice, economice;

- *Resurse spirituale (Har),* care vin din lumea transcedentală sub formă de intuiție, inspirație, noroc etc. și alimentează direct partea acțiunilor pe direcția căi și mijloace.

Transcedentalismul sistemic

Transcedentalismul sistemic, conform modelului sistemist, nu înseamnă întreaga lumea transcedentală, ci doar aceea generatoare de *dorințe,* acestea fiind singurele care vor urma o cale de transformare în realități. Nu toate componentele lumii transcedentale se transformă în dorințe. Această parte se mai numește, în limbajul curent, *har*, și conține părți din noțiunile: *inspirație, intuiție, suflet și Divinitate.*

Inspirația sistemică nu este ceea care în mod comun intră în noțiunea de inspirație, ci doar acea componetă care este formatoare de dorințe, care la rândul lor reprezintă interfața cu lumea reală, devenind realități prin activitatea *lumii acțiunilor*, formata din componentele: *căi* și *mijloace*. Nu există o categorie de inspirație de tip pansistemism care să lucreze la toate nivelurilor din sistem.

Intuiția sistemică, în mod similar, este acea parte din conținutul noțiunii de intuiție care conduce la transformarea ei în realitate doar prin intermediul lumii dorințelor, urmând succesiunea funcțională a buclei: căi-mijloace-percepție.

Sufletul, ca parte a lumii transcedentale, are o latură generatoare de dorințe, care reprezintă astfel o importantă componentă sistemică, contribuind la completarea lumii dorințelor cu evoluții rămase neterminate, de la o generație la alta, venind din lumea afinităților de familie, cultură, știință etc.

În accepțiunea unui model finalist imanentist, de tip panteist, divinitatea este prezentă și în cadrul sistemismului, ca generatoare de dorințe. Acele dorințe pe care omul le trimite către Dumnezeu ajung în lumea sistemică a dorințelor, iar o parte

din ele devin realități dacă funcționalitatea buclei căi-mijloace-percepție le validează ca fezabile, putând spune, asfel, că are sens să definim noțiunea de *teism sistemic*. Existența unui astfel de mecanism sistemic dă sens ideii „ fii atent ce îi ceri lui Dumnezeu pentru că dorința ți s-ar putea realiza și apoi să nu-ți convina”.
În aceeași accepțiune panteistă, divinitatea poate interveni și separat, în celelalte componente ale sistemului, precum căi, mijloace și percepție, crescând eficiența transformării dorințelor în realități.
Dar dorințele omului nu sunt adresate numai lui Dumnezeu, ci și lui Moș Nicolae, lui Moș Crăciun etc. Și acestea urmează aceeași cale de transformare în realitate.

Logismul sistemic

Logismul sistemic, spre deosebire de panlogismul de tip hegelian, este unul țintit. Acesta cuprinde doar părțile de interfață din lumea dorințelor, lumea acțiunilor și lumea percepțiilor și nu totalitatea lumii reale și transcedentale.
O parte esențială a sistemismului o constituie *ansamblul logic*, în care intră, dorințele, dinspre lumea transcedentală, și *starea realităților*, dinspre lumea perceptiilor, pe de o parte, și iese o mărime decizională, numită *comandă*, care

activează lumea acțiunilor formată din căi și mijloace, pe de altă parte. Starea realităților reprezintă reprezentarea prin intermediul percepțiilor a realitățiilor în sine. În aplicațiile tehnice, acest ansamblu logic se cheamă *regulator*. Raspunsul logic al acestuia este o funcție de *diferența dintre dorință și realitate,* care în aceleași aplicații tehnice se cheamă *eroare*.
Dependența matematică a comenzii funcție de eroare poate fi *analitică* sau *logică*. *Comanda analitică* poate fi *proporțională, derivativă, integrativă* sau orice combinație cumulativă a acestora[23]. *Comanda logică* poate fi *binară, trivalentă*, *polivalentă* sau *fazzy*[24].

---

[23] În tehnică, tipul de dependență dintre mărimea de comandă și eroare definește tipul de regulator, care poate fi: de tip P (proporțional), de tip I (integrativ), de tip D (derivativ), de tip PI, de tip PD sau de tip PID.

[24] *Logica binară*, a fost introdusă de către Aristotel. Conform acesteia orice proces de gândire putea avea doar două variante de apreciere: *adevarat* sau *fals*. Aceasta se întâmpla cândva în jurul anului 350 î.Hr. și a ținut până în anul 1927, când Jan Łukasiewicz(n. 21 decembrie 1878, d. 13 februarie 1956), matematician, logician și filozof polonez, născut la Lwow, a introdus, *în varianta matematică a logicii*, unde variantele contrare ale logicii binare erau notate cu "1"

și “0”, a treia valoare posibilă, între cele două, introducândd astfel *logica trivalentă.*

Logica filozofică, utilizând în deducții și demonstrații instrumentele filozofiei, și-a continuat evoluția și în anul 1935, filozoful român Ștefan Lupașcu(Stephane Lupasco, numele său francez, n. 11 august 1900, la București, d. 7 octombrie 1988) a introdus o nouă logică, nearistoteliană, în teza sa de doctorat cu tema *„The Principle of Antagonism and the Logic of Energy”,* care a fost numită ulterior și *logica terțiului inclus.*

În anul 1942, matematicianul român Grigore Moisil(n. 10 ianuarie 1906, Tulcea, d. 21 mai 1973, Ottawa, Canada), în lucrarea “*Logique modale*”, generalizează teoria lui Jan Łukasiewicz, introducând astfel *logica multivalentă*, varianta matematică a logicii dovedindu-se mai prolifică decât sora ei filozofică și făcând încă un pas înainte.

Evoluția logicii matematice a continuat prin apariția *logicii fuzzy*, rodul inspirației lui Lotfi Zadeh(n. 4 februarie 1921, Baku, Azerbaijean), care, în lucrarea "Fuzzy sets and systems". In: Fox J, editor. *System Theory*. Brooklyn, NY: Polytechnic Press, 1965 “ stabilea principiile acestei noi forme, revoluționare, exhaustive, de logică, unde între cele două valori ale logicii binare pot exista o infinitate de alte valori logice.

Evoluția în avalanșă a cunoașterii în epoca actuală se explică și prin dezvoltarea rapidă din domeniul logicii. Dacă din anul 350 î.Hr. până în anul 1927 nu s-a întâmplat nimic deosebit, după aceea, până în anul 1965, au fost 4 deschideri epocale ceea ce s-a reflectat pozitiv în toate celelalte ramuri ale științei.

Dialectica de model hegelian, bazată pe logisme tip *teză-antiteză-sinteză*, reprezintă doar varianta binară din multiplele variante de comenzi enumerate mai sus. Toate cuceririle matematicii și logicii matematice pot contribui la dezvoltarea sistemismului prin intermediul acestui ansamblu de interfață transcedentalo - realistă.
Dacă aplicăm principiile logicii în viața individuală, vom constata că și vârsta are un rol în alegerea variantei de logică pe care o agreem. În tinereţe suntem mai radicali şi în consecinţă mai atraşi de logica binară şi principiul terţiului exclus, în perioada vârstei mijlocii apar fel de fel de triunghiuri şi ne place mai mult logica trivalentă şi principiul terţiului inclus iar la bătrâneţe tindem spre logica fuzzy. Evoluţia secvenţială poate fi:

În copilărie şi tinereţe: lgica binară sau legea terţiului exclus. Când copilul învaţă să vorbească îşi crează universul său prin întrebări simple cu răspunsuri DA sau NU. Reuşeşte să-şi creeze raţionamente complexe, uneori surprinzător de adevărate, doar pornind de la logica binară;

În adolescență: tânărul este radical, nu acceptă jumatăţi de măsură, merge totdeauna pe logica Totul sau Nimic, deci tot logică binară;

În iubire: pentru El și Ea nu mai există nimic altceva sau altcineva pe lume, în afară de ei doi. Acesta este momentul când logica binară este cea mai radicală. Apariția unui posibil terț este, uneori, echivalentă cu moartea. Aceeași logică ar trebui să continue și în căsătorie.

La vârsta mijlocie: logica trivalentă sau legea terţiului inclus devine reală odată cu apariția primului copil. Pe langă El şi Ea a mai este şi Copilul. Ulterior mai apare soacra, să ajute la cresterea copilului, și așa se ajunge la logici polivalente.

La vârsta a treia: logica polivalentă şi logica fuzzy se potrivesc mai bine, fiind necesare soluţii pentru orice situaţie. Astfel, când apar mai mulţi copii, trebuie găsită o variantă de susţinere pentru fiecare, când îmbătrânesc toţi cuscrii, trebuie găsită o soluţie de susţinere pentru toți, când apar nepoţii, trebuie coborât la mintea lor, când aceștia cresc, trebuiesc ajutaţi şi acceptaţi aşa cum sunt. Pentru fiecare din aceste probleme trebuie găsită o soluţie adecvată, neluând-o de fiecare dată de la început, adică de la logica binară.

Empirismul sistemic

Empirismul sistemic, spre deosebire de cel clasic, este un empirism țintit. Diferența nu constă în evoluția fără precedent a domeniului măsurătorilor, care s-au dezvoltat mult prin electronizarea lor, și nici de interpretările de finețe bazate pe fizica cuantică, în conformitate cu principiul de incertitudine al lui Heisenberg[25], ci în

[25] Werner Karl HEISENBERG, n. 5 decembrie 1901, Würzburg – d. 1 februarie 1976, München, celebru fizician german, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică în anul 1932, unul dintre fondatorii fizicii cuantice.

faptul că perceptia este permanent comparativă, între nivelul dorințelor și cel al realităților.
Percepția sistemică este esențială în funcționalitatea sistemului.
Norbert Wiener spunea, referitor la sistemele tehnice, că orice țintă poate fi atinsă, dacă mărimea respectivă poate fi măsurată.
Parafrazând pentru sistemele umaniste, orice dorință poate fi îndeplinită dacă aceasta permite o percepție permanentă comparativă față de realitate și există posibilitatea de modificare a stării de realizare a acesteia prin activitatea din lumea acțiunilor, pe direcția căi și mijloace.

Activismul sistemic

Activismul sistemic, ca o cumulare a componentelor căi și mijloace, sau ca o transpunere în viață a lumii acțiunilor, reprezintă elementul de execuție a comenzilor venite de la ansamblul logic în sesul realizarii dorințelor, și se bazează pe *teoria entropiei* [26]. Acesta nu se disipă

[26] Teoria Entropiei a fost introdusă pentru prima dată în termodinamică, de către Rudolf Julius Emanuel Clausius (n. 2 ianuarie 1822 – d. 24 august 1888), fizician și matematician german, considerat fondatorul termodinamicii, în lucrarea Clausius, R. (1865). *The Mechanical Theory of Heat – with its Applications to the Steam*

în probleme transcedentale sau de percepție, ceea ce conduce la creșterea eficienței sistemului. Acțiunile sistemului au la bază posibilitatea transformării dorințelor în realitate utilizând *entropismul sistemic*, care înseamnă provocarea *modificarilor de entropie umanistă*, privită ca produsul dintre voință și acceptanță. Voința este, în acest caz, cumularea tuturor factorilor activi în realizarea dorințelor. Acceptanța este inversul cumulului de factori potrivnici realizării dorințelor. Acțiunea entropică este locală, nu continuă și nici ciclică, având rol doar în schimbarea de stare a unei mărimi în contextul dat.

Engine and to Physical Properties of Bodies. London: John van Voorst, 1 Paternoster Row. MDCCCLXVII.
Extinderea noțiunii la alte domenii a început-o Nicholas Georgescu-Roegen (n. 4 februarie 1906 - d. 30 octombrie 1994) matematician, statistician, pedagog și economist american de origine română, părintele teoriei bioeconomice, o teorie care prezintă un mod revoluționar de a vedea economia, în lucrarea *The Entropy Law and the Economic Process*, Cambridge, Mass.: Harvard University Press 1971.

Realismul sistemic

Realismul sistemic nu reprezintă întreaga lume reală, ci doar transpunerea în componente sistemice a lumii reale. Acesta conectează activismul sistemic cu empirismul sistemic prin intermediul logismului sistemic formând o buclă închisă care funcționează până ce dorințele devin realitate.
Sistemul este viu atâta timp cât prin bucla respectivă curge informație, conform principiului constructal: *Pentru ca un sistem de curgere de dimensiuni finite să persiste în timp (să*

supravieţuiască), configuraţia sa trebuie să se schimbe în timp astfel încât să permită un acces din ce în ce mai uşor curenţilor săi (fluid, energie, masă, informație etc.).” [27]
Teoria constructală a fost introdusă de către, Adrian Bejan(n. 24 septembrie 1948, Galați, România), stabilit în SUA.[28]

Sistemismul, model filozofic din curentul pragmatism, reprezintă un optim de *eficacitate* și *eficiență*.
Eficacitatea sistemică, definită drept capacitatea de a atinge țintele, este dată din însăși modul cum a fost definit și construit modelul.
Eficiența transcedentală rezultă din preluarea din lumea transcedentală doar a acelor elemente care se pot transforma în dorințe. *Eficiența din lumea reală* rezultă din faptul că sunt active doar

---

[27] Adrian BEJAN, J. Peder ZANE*: Design în natură. Cum guvernează legea constructală evoluţia în biologie, fizică, tehnologie şi organizarea socială.* Editura AGIR, Bucureşti, 2013.

[28] Ideea vine încă din antichitate, când Heraclit din Efes (n. cca. 535 î.Hr. - d. 475 î.Hr.), zis "Obscurul" (*Skoteinos*), filozof grec presocratic, spnea că totul este "într-un flux", după cum spune aforismul "Panta rei", ce-i este atribuit, “totul curge, nimic nu rămâne neschimbat”. A devenit cunoscut pentru afirmația: "*Nici un om nu poate să intre în apa aceluiași râu de două ori, deoarece nici râul și nici omul nu mai sunt la fel*”.

componentele sistemice și nu întreaga consistență a acesteia.

Relația sistemismului cu alte modele filozofice

Sistemismul este un model filozofic integrator, care nu neagă alte modele, ci le folosește în diverse funcțiuni sistemice. Pentru a putea urmării mai ușor aceasta, rezumăm esența structurii și funcționării acestuia.
Structural, sistemul cuprinde două părți principial diferite, distincte, lumea transcedentală și lumea reală, care se interfațează printr-o parte mixtă,

lumea dorințelor, care cuprinde părți din celelalte două, dorințele putând fi generate atât din lumea transcedentală cât și din cea reală.
Funcțional, dorințele astfel generate sunt duse la îndeplinire prin activitatea desfășurată de structurile din lumea acțiunilor, sub comenzile elaborate de un ansamblu logic în care intră diferența dintre dorințe și nivelul lor de realizare, diferență care este eleborată în lumea perceptiilor.

Dacă ne referim la filozofii greci antici, *maieutica*(ajungerea la adevăr prin dialog) lui Socrate și Platon poate una din căile utilizate pentru realizarea unor dorințe, iar *logismul binar al lui Aristotel* face parte din ansamblul logic al sistemului.

În perioada modernă, *empirismul lui Bacon*, continuând *empirismul antic epicurian*, reprezintă punctul de pornire al unui mecanism al cunoașterii bazat pe *triunghiul abducție-inducție-deducție*, care poate fi încadrat sistemic astfel: abducția are izvoare în lumea transcedentală, inducția vine din lumea percepțiilor și ajunge în logismul sistemic, iar deducția pornește din ansamblul logic și

ajunge în lumea reală, pentru atingerea unor ținte, realizarea unor dorințe.

Realismul metafizic al lui Kant, foarte larg reprezentat, își are rădăcinile în transcedentalism, participă la empirism prin percepțiile relative, agnostice, cauzate de diferența dintre *lucrul în sine* și totalitatea *fenomenelor* asociate acestuia, iar la căile cunoașterii se regăsește printr-o nouă metodă numită *criticism*.
Încadrarea sistemică a acestuia presupune participarea la generarea de dorințe prin lumea trancedentală, participarea la percepție, fie ea și agnostică, prin lumea percepțiilor și înglobarea criticismului în logismul sistemic.

Panlogismul lui Hegel, impus prin metoda numită *dialectică*(ajungerea la adevar prin contradicții), bazat pe *triunghiul teză-antiteză-sinteză*, care poate fi interpretat și ca un precursor al logicii trivalente, se încadrează perfect în logismul sistemic.
Aplicată la societate, de către Marx, aceeași dialectică, unde *teza era societatea existentă*, *antiteza era negarea acesteia*, iar *sinteza era comunismul*. Aceasta era plasată undeva în viitor,

unul foarte îndepărtat, unde toți vor avea tot ce vor. Nerealismul acestei asimilări a dialecticii a condus la rezultatele ineficiente, economic și social, unanim cunoscute, prin falimentul regimurilor comuniste în marea majoritate a cazurilor.

Pantelismul lui Schopenhauer sau *voluntarismul*, cum i se mai spune, conform căruia *voința* este partea intimă a existenței sau *lucrul în sine*, se încadrează în mai multe din componentele sistemice. Voința, care se compune din *dorință plus hotărâre plus forță vitală* [29], se încadrează sistemic astfel: dorința, în lumea transcedentală, hotărârea, în ansamblul logic, și forța vitală, în lumea acțiunilor. Voința nu are nicio legatură cu lumea percepțiilor. Evoluția de la dorință la îndeplinirea acesteia se face pe calea cauzală, motorul acesteia fiind *principiul cauză-efect*. Din punct de vedere epistemologic, acesta este un proces entropic

[29] Arthur SHOPENHAUER: *Despre libertatea voinței*, Editura PAIDEIA, București, 2015, pag. 52-55.

Perspectivismul lui Nietzsche se încadrează sistemic în partea transcedentală de generare a dorințelor. Lipsa țintelor, a dorințelor, era, în concepția marelui filozof german, similară cu negarea vieții.
În ceea ce privește eficiența sistemică, privită de la celălalt capăt al sistemului, la ieșirea din sistem, Nietzsche propunea, pentru prima dată, soluția coruperii sistemului în caz de neatingere a țintelor, de neîndeplinire a dorințelor, idee care-l încadrează în conceptul definit ca existențialismul sistemic.

Pozitivismul lui Comte, care consideră numai lumea reală, eliminând toatal aspectele teologice și metafizice, precum și *pragmatismul*, atăt cel al *lui Peirce* cât și cel al *lui James*, care consideră numai lumea acțiunilor, prin componentele acesteia, *căi și mijloace*, se încadrează, ambele, doar în lumea reală, diferind de sistemism prin lipsa buclei închise prin lumea percepțiilor, motiv pentru care și eficiența lor în realizarea dorințelor este relativ redusă.

Elemente de sistemism în istoria neamului românesc

Există în istoria neamului românesc elemente evidente de sistemism, involuntare, acestea apărând înaintea teoriei sistemelor în sine.
Mihai Eminescu este cel care, din lumea transcedentală, reprezintă partea de dorințe a neamului, unele mai implicite, altele mai explicite.
Acestea apar în multe dintre scrierile sale literare sau istorice, dar cel mai frumos și mai clar sunt exprimate poetic, în poezia:

„Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie”.
Ca un declarat adept al lui Schopenhauer, Eminescu nu se oprește la nivelul dorințelor, ci continuă, la nivelul voinței. Astfel, el trece și în zona ansamblului logic (lumea deciziilor) și în lumea acțiunilor pentru propășirea nemului, prin influențarea mediului politic, folosind ca elemente de căi și mijloace creația sa jurnalistică [30]. În această direcție, el a fost susținut de către Titu Maiorescu. Lumea percepțiilor a fost reprezentată în contemporaneitatea marelui poet de către Ion Luca Caragiale, iar partea de dorințe din lumea reală, precum și cea mai mare parte din lumea acțiunilor, prin căi și mijloace, a venit din partea Regelui Carol I.
A fost o epocă glorioasă a poporului român, deși, dacă este privită la nivelul micro, cea din piesele de teatru ale lui Caragiale, au fost destul de multe neajunsuri și atunci. Acestea nu fac obiectul de studiu al sistemismului.
Un rol major în clarificarea țintelor transcedentale provenite din dorințele lui Mihai Eminescu l-a avut

[30] Nicolae VASILE: *Analiza epistemologică a creației jurnalistice a lui Mihai Eminescu*, Cronica Timpului, Nr. 21, Octombrie, 2016, pag.12.

marele istoric Nicolae Iorga, cel care a inițiat procesul de mitificare al poetului național.

O analiză mai aprofundată a creației geniului nației române, prin metodele interdisciplinare, specifice epistemologiei moderne, nu este o blasfemie, ci un demers normal, care cred că ar fi fost și pe placul său, având în vedere că i-au plăcut incursiunile prin științele exacte, având chiar niște premoniții uimitoare legate de ceea ce ulterior avea să se cheme teoria cuantică a luminii. Mihai Eminescu a fost fascinat de fizică și matematică, fiind conștient de o evoluție convergentă a științelor exacte și a celor umaniste într-un viitor când acestea se vor sprijini reciproc într-o transdisciplinaritate eficientă.
Această analiză cuprinde, pe lângă Teoria sistemelor, și alte teorii, precum Teoria entropiei și Teoria constructală.
Teoria Entropiei a fost introdusă pentru prima dată în termodinamică, de către Rudolf Julius Emanuel Clausius (n. 2 ianuarie 1822 – d. 24 august 1888) a fost un fizician și matematician german care este considerat fondatorul termodinamicii, în lucrarea Clausius, R. (1865). *The Mechanical Theory of Heat – with its*

Applications to the Steam Engine and to Physical Properties of Bodies. London: John van Voorst, 1 Paternoster Row. MDCCCLXVII.
Extinderea noțiunii la alte domenii a început-o Nicholas Georgescu-Roegen - (născut Nicolae Georgescu, pseudonimul *Roegen* reprezintă *Ne Geor* inversat, utilizat ca un retronim) - (n. 4 februarie 1906 - d. 30 octombrie 1994) a fost un matematician, statistician, pedagog și economist american de origine română, părintele teoriei bioeconomice, o teorie care prezintă un mod revoluționar de a vedea economia, în lucrarea *The Entropy Law and the Economic Process*, Cambridge, Mass.: Harvard University Press 1971.

Teoria constructală a fost introdusă de către, Adrian Bejan(n. 24 septembrie 1948, Galați, România), care s-a stabilit în Statele Unite la vârsta de 19 ani, în lucrarea A. Bejan and S. Lorente, *The constructal law and the thermodynamics of flow systems with configuration, Int. J. Heat Mass Transfer, 47, 2004, pp. 3203–3214. doi:10.1016/j.ijheatmasstransfer.2004.02.007,* care face o extensie a teoriei mecanice a curgerii în alte domenii tehnice, economice și umaniste.

Ideea vine încă din antichitate, când Heraclit din Efes (n. cca. 535 î.Hr. - d. 475 î.Hr.), cunoscut ca "Obscurul" (*Skoteinos*), filozof grec presocratic, spnea că totul este "într-un flux", după cum spune aforismul "Panta rei", ce-i este atribuit, "totul curge, nimic nu rămâne neschimbat".De asemenea el a devenit cunoscut pentru afirmația: "*Nici un om nu poate să intre în apa aceluiași râu de două ori, deoarece nici râul și nici omul nu mai sunt la fel*".

Tipologii umane bazate pe ideea combinată curgere - sistem

Ținta omului, ca entitate filozofică, fără instrumentele matematice actuale, exprimată prin denumirea de voință, a fost genial intuită de Shopenhauer, în "*Lumea ca voință și reprezentare*". Modul cum țintele alese pot fi atinse și ce alternative are individul după eventuala atingerea acestora a fost studiată de un alt mare filozof german, Nietzsche.
De data aceasta, ne propunem să analizăm diversele tipuri umane pornind de la ideea lui Heraclit, cea de curgere. În acest sens vom transfigura cele două feluri de evoluție introduse de Teoria sistemelor, forma exponențială, respectiv forma ciclică, astfel încât să poată fi interpretate în sensul teoriei curgerii.

Fără a ține cont de cronologia apariției noțiunilor, le vom înlănțui în sensul logici demersului. Teoria entropiei, fundamentează evoluția unui sistem din starea (1) în starea (2), care se face doar în sensul în care entropia crește. (figura 10)

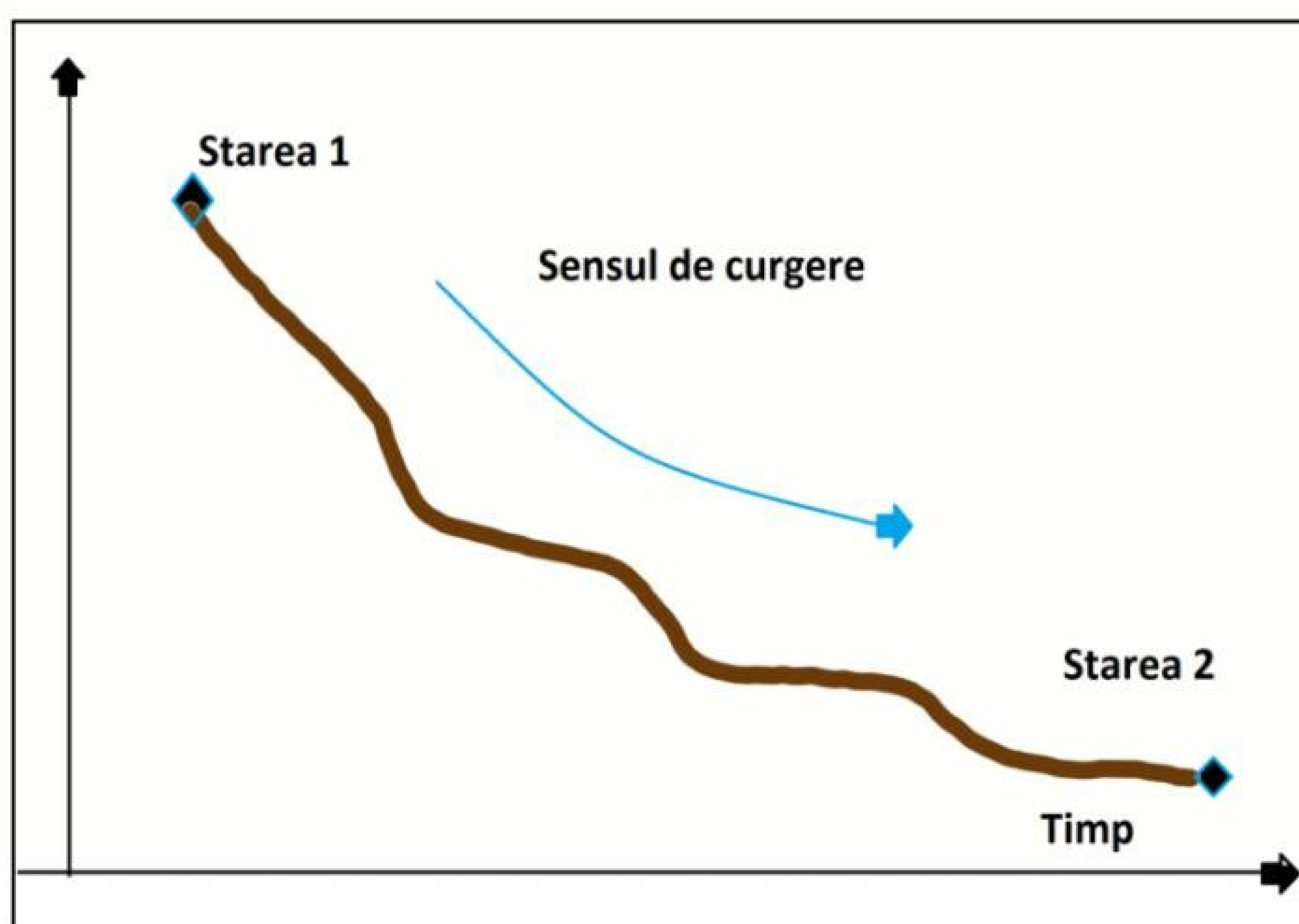

Figura 10. Interpretarea entropiei în sensul curgerii

În termodinamică, ipoteza valabilității acestei teorii presupune gazul perfect, la care mișcarea particulelor este total aleatoare, *mișcarea browniană*. În economie, agentul economic liber, respectiv, în societate, omul, sunt entități dotate

cu inteligență, ceea ce constituie o critică adusă aplicării teoriei în domeniile respective. Argumentele epistemologice în favoarea extinderii valabilității teoriei entropiei în economie și societate se bazează pe teoria agnosticismului lui Kant, conform careia nicio entitate inteligentă finită nu poate cunoaște total o realitate infinită.

Teoria constructală extinde logica teoriei entropiei de la cele două stari finite, la cazul când starea (2) poate fi plasată la infinit. (figura 11)

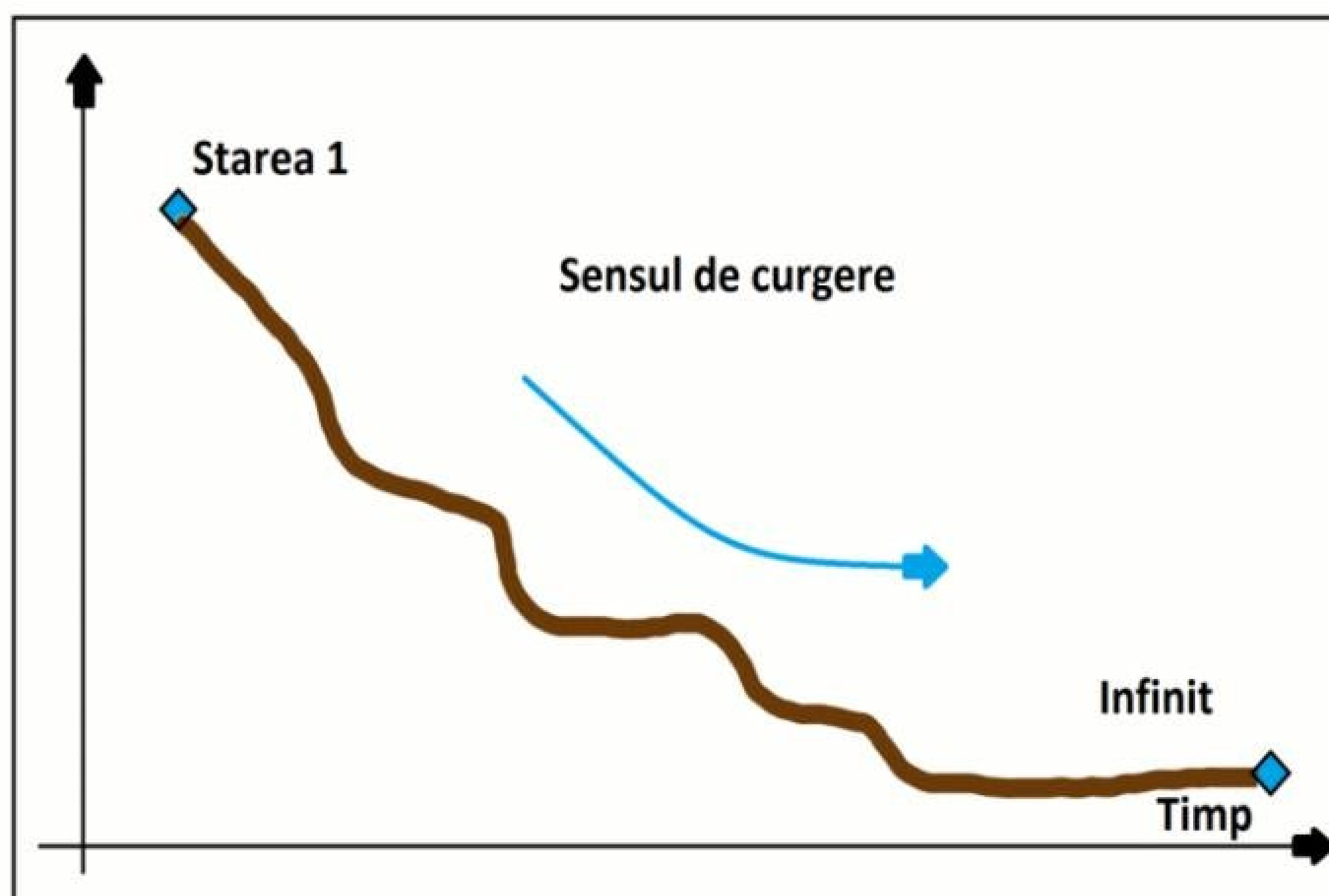

Figura 11. Interpretarea grafică a Teoriei constructale

Conform Teoriei constructale, un sistem este viabil atâta timp cât fluidul esențial al acestuia curge, deci curba din figura 11. trebuie să aibă o alură continuu căzătoare, altfel ar exista posibilitatea întreruperii curgerii.[31]

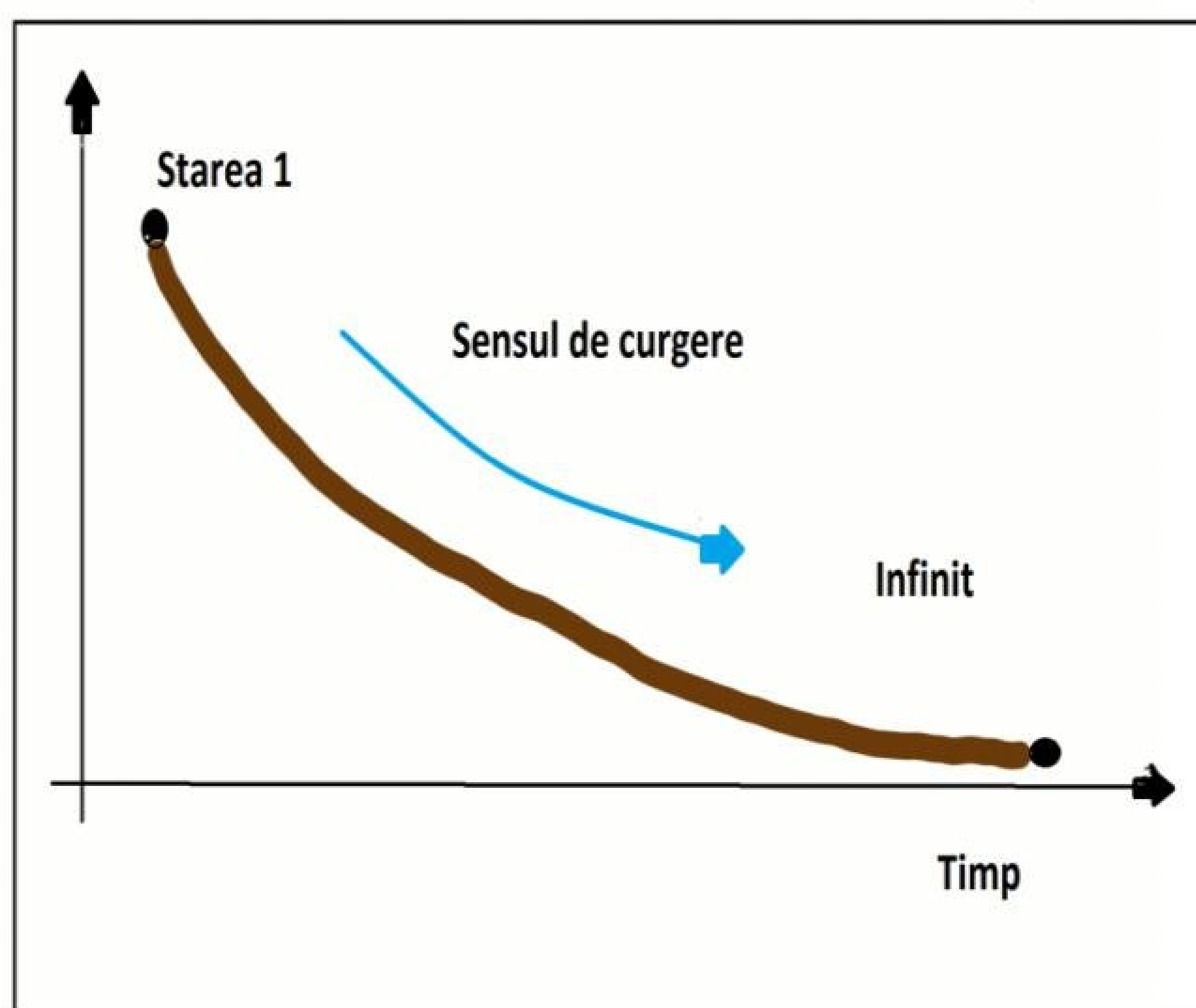

Figura 12. Evoluția exponențială a unui sistem

[31] Adrian BEJAN, J. Peder ZANE: Design în natură, Edirura AGIR, București, 2013.

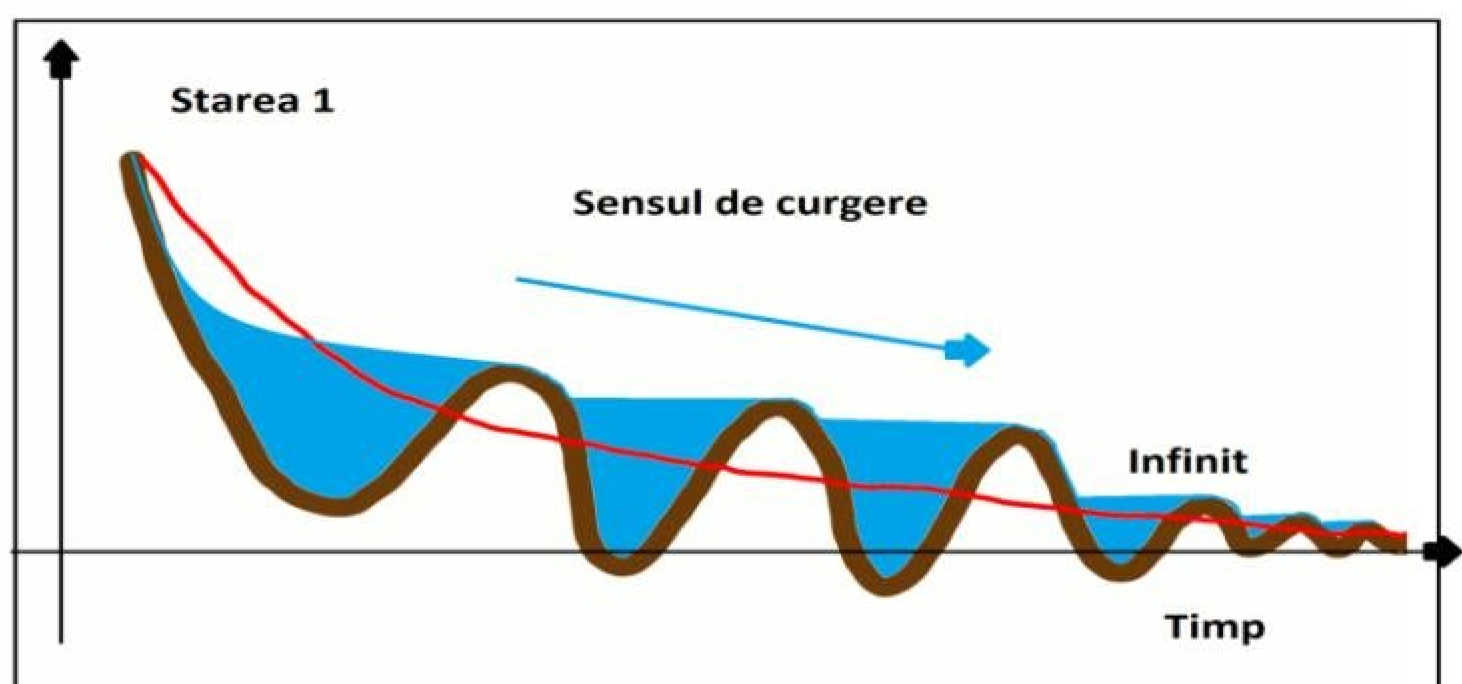

Figura 13. Evoluția ciclică convergentă a unui sistem

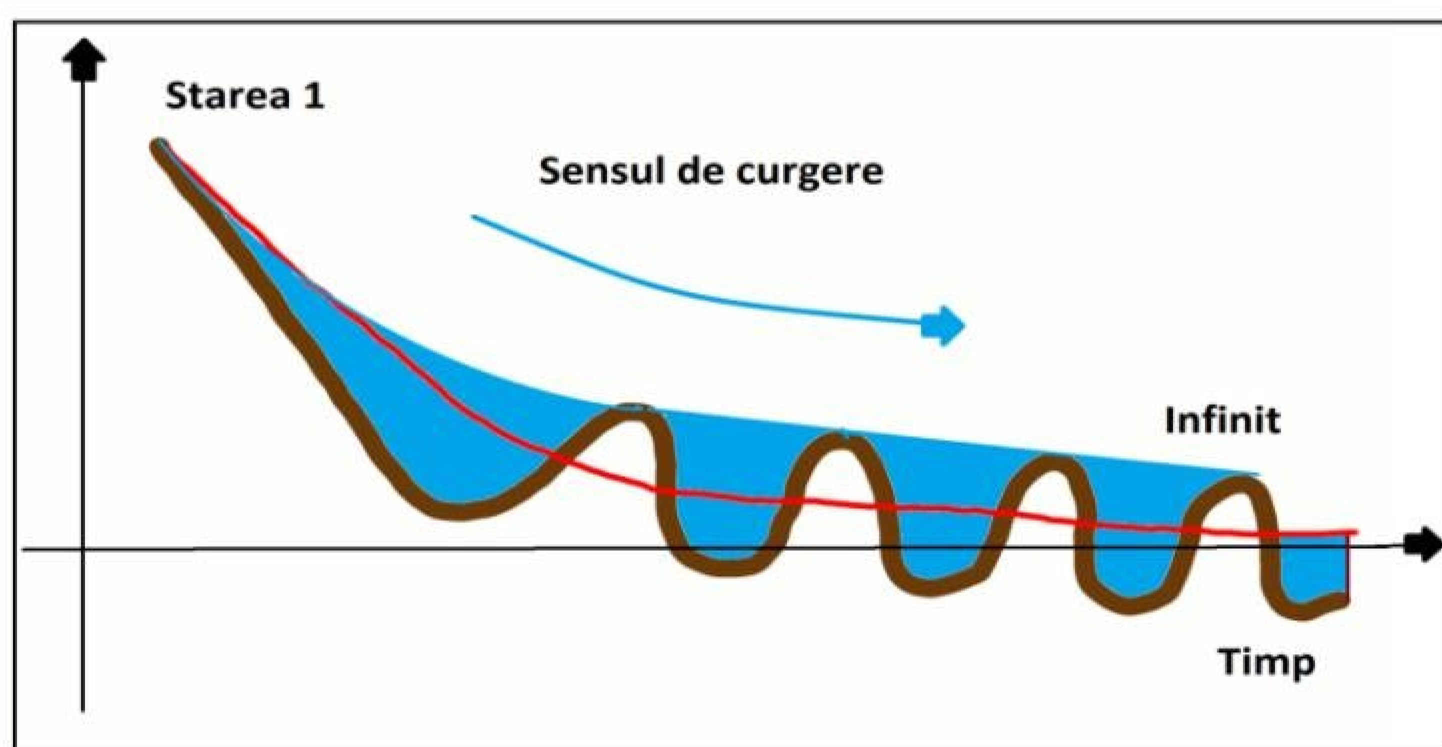

Figura 14. Evoluția ciclică permanentă a unui system

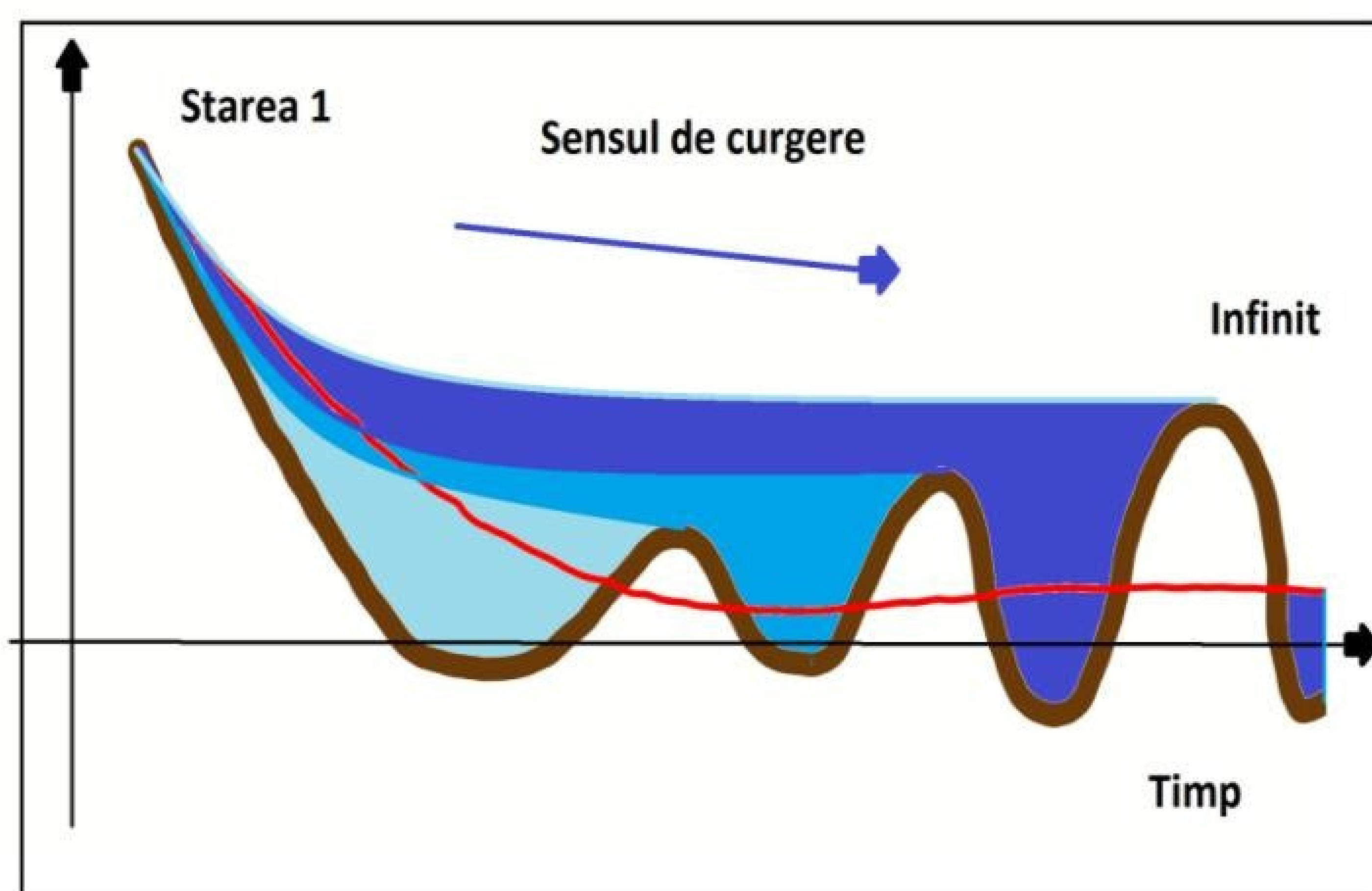

Figura 15. Evoluția ciclică divergent a unui sistem

Curba ideală în acest caz este furnizată de Teoria sistemelor, prin forma exponențială de răspuns.(figura 12).
Aceasta asigură o curgere permanentă de durată, teoretic până la infinit. Este cazul ideal de evoluție a unui sistem.
Cazurile reale sunt introduce de aceeași teorie sub forma a trei tipuri de răspunsuri ciclice, răspunsul ciclic convergent (figura 13), răspunsul ciclic permanent (figura 14), respectiv răspunsul ciclic divergent (figura 15).

Un caz aparte, o excepție a evoluției exponențiale, este evoluția exponențială blocată (figura 16).

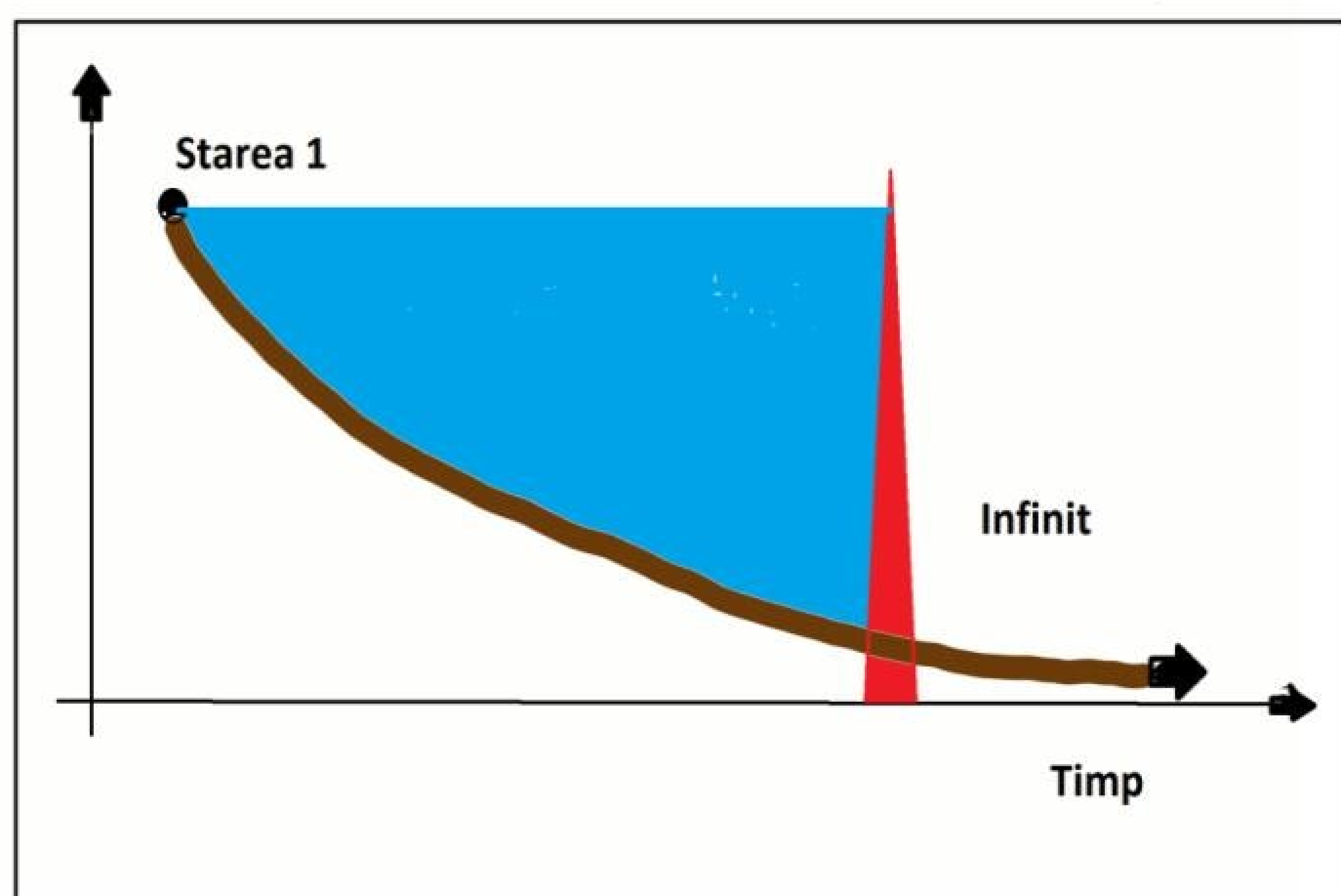

Figura 16. Evoluția exponențială blocată din exterior a unui sistem

Interpretări

Aceste rezultate ale unor teorii fizico-matematice reprezintă în limbajul curent, în procesul unei schimbări a unei stări cu alta sau în evoluția pe termen lung al unei mărimi, raportul dintre a fi ajutat și a accepta ajutorul, pentru teoria entropiei, atingerea unei/unor ținte, pentru teoria

sistemelor, respectiv optimizarea căii/căilor spre atingerea unui/unor deziderate. Formele grafice introduse de teoria sistemelor, cele din figurile 12-15 rezultă din mecanismul de autoreglare în sine, de evoluție intrinsecă a mărimii respective. Se poate regla orice mărime care poate fi măsurată. În cazul sistemelor emoționale traductorul este unul dintre simțuri, iar extremele mărimilor sunt date de dorință(voință), în sensul de creștere, respectiv instinctul de conservare, în sensul de scădere. Blocajul din figura 16. este introdus din exterior, reprezintă o perturbare majoră, care pentru persoanele deosebit de sensibile devin fatale, imposibil de depășit. Tipurile de oameni introduse de aceste forme de evoluție poartă nume similare curbelor respective, astfel:

- Omul exponențial, corespunzător figurii 12, reprezintă omul idealist, care are o singură țintă pentru toata viața, către care evoluează printr-o curgere laminară continuă;
- Omul ciclic convergent, corespunzător figurii 13, reprezintă omul care are aleasă o țintă, dar curgerea vieții sale în direcția respectivă se face cu mai multe "bălțiri", care sunt din ce în ce mai reduse pe măsură ce se apropie de țintă;

- Omul ciclic permanent, corespunzător figurii 14, reprezintă omul care are aleasă o țintă, dar curgerea vieții sale în direcția respectivă se face cu băltiri repetate de aceeași dimensiune tot timpul;
- Omul ciclic divergent, corespunzător figurii 15, reprezintă omul care, spre ținta aleasă, face "băltiri" din ce în ce mai mari.

Cazurile din figurile 15 și 16 sunt deosebite, prin prisma dimensiunilor "băltirilor", care pot deveni atât de mari(înalte) încât se poate opri curgerea, care înseamnă moarte. Există o deosebire între ele, în cazul figurii 15, omul ciclic divergent, are un dezechilibru intern, rezultat din anomalia funcționalității sale, pe când la cazul din figura 16, omul exponențial este blocat de o perturbație externă și care, funcție de diensiunea perturbației, poate ajunge la moarte.

Funcție de numărul de ținte exponențiale, omul poate fi *euclidian*, cu o singură țintă, respectiv *neeuclidian*, dacă are mai multe, denumirea venind din existența uneia sau mai multlor paralele la axa vieții.

Analiza constructal – sistemică în cazul lui Mihai Eminescu

Mihai Eminescu a fost prin excelență un om exponențial multi-neeuclidian. El a avut trei ținte exponențiale, și anume, poezia, iubirea de țară și iubirea pentru Veronica Micle, deci a avut trei cazuri de evoluție conform celei din figura 12.
Din păcate, în toate trei, au intervenit perturbații externe majore care l-au blocat.
Aceste blocaje au fost:
- în iubirea de țară, politica Partidului Conservator, ajunsă la el prin Titu Maiorescu, împotriva convingerilor sale foarte profunde;
- în iubirea pentru Veronica Micle, intriga introducerii lui Caragiale între ei, care l-a afectat profund;
- în domeniul poezie, atacurile nedrepte ale lui Alexandru Macedonski, pe care nu le înțelegea și îl răneau adânc.

Activitatea jurnalistică a lui Mihai Eminescu a fost axată pe direcțiile exponențialităților
de mai sus, prin articole echilibrate, înainte de apariția blocajelor menționate, din ce în ce mai dezechilibrate, după aceea.
Cazurile de om exponențial blocat din exterior pot fi mortale.

Cu trei exponențialitati, Mihai Eminescu putea muri tot de atâtea ori.
Marea majoritate a oamenilor nu au niciuna!

Un alt element de sistemism românesc vine din mediul religiei. Atingerea unor ținte transcedentale, care le cuprinde și pe cele ale lui Mihai Eminescu, capătă mai multă concretețe în perioada interbelică. Un moment important l-a constituit înființarea Bisericii Ortodoxe Române, cu recunoaștere la nivel de patriarhie, care s-a petrecut în anul 1925. Atunci, pe bazele filozofice crescute în jurul unor filozofi, precum Constantin Rădulescu-Motru, Nae Ionescu, Lucian Blaga etc., cu sprijinul bisericii revigorate, s-a format un climat național care a fost la un moment dat deturnat politic, cu efecte nefavorabile.
O confirmare involuntară, prin prematuritate, și parțială, prin referirea la spațiu și nu la timp, a sistemismului a venit de la Lucian Blaga care a avut viziunea ciclicității lumii.

Dacă primele elemente de sistemism, expuse mai sus, nu au negat rezultatul ciclic al acestuia, a existat și un sistemism cu tentă spre răspunsul de

tip exponențial și acesta a fost cel din perioada socialistă. Acesta a negat, la început, țintele transcedentale contând doar pe cele din lumea reală, de natură economică și tehnică. Acest sistem, bazat pe dialectica de tip hegelian, adaptată nefast la societate de către Marx. Acest sistem a inclus în domeniul lumii acțiunilor proprii și izolarea sistemică. Acesta a condus la încălcarea *principiului constructal*, la nivel de societate, cu efecte deosebit de negative asupra eficienței [32].

---

[32] Nicolae VASILE: *Analiza constructală a existențialismului român.* Buletinul AGIR, Nr. 2, București, 2016.

Elemente de sistemism în cunoașterea universală

Există elemente de sistemism, involuntare, mă refer la cele premergătoare apariției teoriei sistemelor. Însăși presupusa ciclicitate, care stă la baza tuturor sistemelor zodiacale din istorie, este un indiciu de recunoaștere a funcționalității sistemice a lumii reale și chiar a celei transcedentale.
Nietzsche, prin abordarea filozofică a importanței țintelor omului, a căror lipsă o asimila cu

nejustificarea vieții, dar și prin introducerea ideii că un sistem care funcționează conform propriilor reguli, dar nu produce rezultatele așteptate se justifică a fi corupt, poate fi declarat un precursor al sistemismului.
În economie, în domeniul teoriei crizelor, este cunoscută „curba lui Kondratiev” [33], care este de tipul răspunsului sistemic ciclic permanent. Se referă doar la economiile bazate pe piața liberă. Economiile dirijate au o finalitate de tip exponențial, stările lor reale neajungând, de regulă, la țintele preconizate, fiind astfel în situația de ineficiență permanentă, denumită anterior frustrare sistemică.
Ulterior apariției teoriei sistemelor, există mai multe elemente sistemice în evoluția economiei și societății. Asimilând strategiile cu sistemele cu reglaj automat, putem vorbi de o abordare sistemică globală în mai multe domenii de activitate. Componentele acesteia sunt: *Dezvoltarea Durabilă* și *Globalizarea* pot fi considerate ca *dorințe sistemice*, provenite din

[33] Nikolai Dimitrievici Kondratiev (n. 4/17 martie 1892; d. 17 septembrie 1938), economist rus, autor al teoriei ciclurilor economice de lungă durată, așa numitele "cicluri Kondratiev", conform căreia economiile au cicluri de dezvoltare de lungă durată.

lumea reală. Ambele au la bază teorii matematice. Astfel, fondul conceptului de Dezvoltare Durabilă provine din noțiunea de *bioeconomie* introdus de către Nicolae GEORGESCU-ROEGEN (n. 4 februarie 1906 - d. 30 octombrie 1994) matematician, statistician, pedagog și economist de origine română, care a activat și în SUA. Este considerat părintele teoriei bioeconomice, o teorie care prezintă un mod revoluționar de a vedea economia. [34]

Conceptul de Globalizare, într-o abordare economică , are la bază *Teoria matematică a jocurilor*, introdusă de către John Forbes NASH Jr., (n. 13 iunie 1928 – d. 23 mai 2015) matematician american, specializat în domeniile teoriei jocului, geometriei diferențiale și ecuațiilor diferențiale parțiale, laureat al Premiului Nobel pentru Economie din 1994, care pornește de la o lucrare publicata în anul 1950 [35].

---

[34] Nicolae GEORGESCU-ROEGEN: *The Entropy Law and the Economic Process*, Cambridge, Mass.: Harvard University Press 1971.

[35] John Forbes NASH: *Puncte de Echilibru în Jocuri cu N Persoane*, Proceedings of the National Academy of Sciences **36** / 1950.

Lumea percepției la nivel global s-a dezvoltat foarte mult prin sistemele de monitorizare implementate și operate de rețele uriașe de calculatoare.

Lumea acțiunilor, prin componentele sale de căi și mijloace, deasemenea are o dezvoltare fără precedent în istorie, prin cibernetizarea și robotizarea producției și evoluțiile spectaculoase din tehnologia informației, comunicații și transporturi.

Aforisme

1. Orice se poate aranja, cu excepţia morţii şi iubirii, deşi pentru prima am ceva dubii!
2. Omul ideal este exponenţial, omul real este ciclic.
3. Deşteptul trăieşte intens, prostul trăieşte bine!
4. Deşteptul nu are niciodată timp, prostul nu ştie ce să facă cu el!
5. Mai mare scriitor ajunge cel care are ce spune, dar nu ştie să scrie, decât cel care ştie să scrie, dar nu are ce spune!
6. Sunt unii care îl contestă pe

Eminescu!... Nici în Dumnezeu nu cred toţi!

7. Artiştii îşi protejează muzele precum jurnaliştii sursele.
8. Toate iubirile mari sunt inoportune. Cele oportune nu au timp să ajungă mari!
9. Civilizaţie înseamnă mai mult garantarea unor minime, sub care să nu se poate cădea, decât posibilitatea atingerii unor vârfuri!
10. Raţinea este potenţială, voinţa este executivă, iar morala le temporizează pe amândouă!
11. Omul fără Dumnezeu nu face diferenţa dintre bine şi rău!
12. Când simţi că cineva te divinizează este bine să-i dai atenţie şi respect, vede în tine pe Dumnezeu!
13. Democraţia, dacă nu te omoară, te întăreşte!
14. Poate, nu poate, ştie, nu ştie, omul vrea să aibă şi să fie!
15. Universul este ciclic, omul la fel, dar Dumnezeu ne vrea exponenţiali.
16. Erorile vieţii vin din forţarea sorţii: să

vrei să fii fără să ştii, să vrei să ai fără să dai.

17. Femeia urâtă doreşte să fie frumoasă, femeia frumoasă doreşte să fie deşteaptă, femeia deşteaptă nu doreşte nimic.
18. Iubirea este de la Dumnezeu, iar căsătoria, de la preot. Alege iubirea!...
19. Dumnezeu se poate supăra pe tine, dar tu nu te poţi supăra pe Dumnezeu!
20. Prea multă iubire acumulată şi neîmpărtăşită dă pe dinafară şi se revarsă pe altceva. La Eminescu s-a revărsat pe natură iar la Nietzsche pe animale.
21. Celor pe care-i iubim le oferim totul, merită sau nu. Ce facem însă pentru cei care ne iubesc? Avem vreo îndatorire faţă de ei?
22. Căsnicie: destinul invers al fluturelui, întâi zbori, apoi te târăștii.
23. Cine crede ca iubirea pentru mai multe persoane scade din valoarea fiecăreia, nu înțelege şi nu simte infinitatea iubirii.
24. Nu ştiu să înot, nu știu să schiez, nu

ştiu să șofez, și totuși trăiesc! Sau tocmai de aceea?...

25. Corida este o mare mârşăvie a omului. Eu ţin cu taurul!
26. Înainte de a se vrea egală cu bărbatul, femeia avea totul, ea știa cum, de atunci, are numai jumătate, partea ei.
27. Albul este marea înşelăciune a culorilor!... Aceasta, care ne inspiră atâta puritate, nu este de fapt o culoare, ci un sublim amestec de culori, cele ale curcubeului.
28. Privit de pe mal, orice fluviu pare un banal lac. Măreţia sa este înţeleasă doar de cei care îi cunosc tot parcursul, în timp şi în spaţiu.
29. În faţa cuiva care a trăit o mare iubire, trebuie să te închini, căci acela l-a cunoscut pe Dumnezeu!
30. Majoritatea dintre noi trăim cea mai mare parte a vieţii cu persoane pe care le iubim dar nu ne iubesc sau ne iubesc dar nu le iubim. Cei care, reciproc, nu se iubesc nu se adună, iar la cei care se iubesc inițial, sentimentul nu rezistă.
31. Prietenia este mai durabilă decât

iubirea, pentru că în cazul prieteniei cei doi se sprijină necondiţionat, acceptându-se aşa cum sunt. În cazul iubirii, fiecare vrea ca celălalt să se schimbe total, după dorinţa şi asemănarea sa și asta nu reușește decât foarte rar.

32. Căsătoria care se termină cu prietenie, a fost căsătorie, dar iubirea care se termină cu prietenie, n-a fost iubire.
33. Dacă o persoană căreia îi mărturisești iubirea ta se eschivează, oferindu-ți doar prietenia sa, părăsește-o imediat! Sub umbrela prieteniei sale, va fi totdeauna prn preajma ta, și astfel vei fi martorul iubirii acesteia pentru alte persoane. Viața ta va deveni un iad!...
34. În matematică, la adunare, plus cu plus va da un plus mai mare, minus cu minus va da un minus mai mare.
    La înmulțire, plus cu plus va da totdeauna plus, iar minus cu minus va da totdeauna tot plus, prin negarea negației.
    În viață, prin adunare, mai mulți deștepți la un loc vor forma o

deșteptăciune mai mare, mai mulți proști la un loc vor forma o prostie mai mare, dar, prin înmulțire, nu este sigur că din doi destepți va ieși un deștept sau că din doi proști va ieși tot un prost.

35. Cred în iubirea înaltă, care te poate ridica, chiar până la Dumnezeu, cred în iubirea adâncă, care te poate duce chiar și în mormânt, dar nu cred în iubirea veșnică.
36. Artiști, nu faceți sex cu muzele!... Puteți pierde o muză bună pentru un sex rău!
37. Dilema artistului, să facă din nevastă, muză, sau din muză, nevastă!...
38. Deși este foarte plăcut, nu este bine să te iubescă multe femei, ci doar una, dar aceasta să fie aceea pe care o iubești și tu.
39. Poezia nu-i un scris, poezia e un vis!
40. O imagine face cât o mie de cuvinte, dar și ocupă memorie de calculator de peste o mie de ori mai multă.
41. Pentru că ești, n-ai loc în viață, iar fiindcă ai, te-ascunzi în casă.

42. Într-un viol, vinovat este violatorul, dar și violatul, dacă dă semne că i-a plăcut.
43. Dacă într-un sistem electric punem la un loc plusul cu minusul și nu ies scântei, înseamnă că sistemul este mort. La fel este și în politică, cu dreapta și stânga.
44. Pentru un sistem care merge bine, conform legilor proprii, dar rezultatele sunt nemulțumitoare, singura soluție este coruperea acestuia. Unii îi spun revoluție.
45. Entropia înseamnă raportul dintre a fi ajutat și a nu te lăsa ajutat.
46. Cine a introdus metafora:” binele, înaltul cerului, răul, fundu’ pământului”, a favorizat binele. Înaltul cerului este infinit, iar fundul pământului, finit. Ori, după cum se vede, în viața curentă, ele sunt cam egale!
47. Doamne, de mă rog la tine,
o s-o duc bine poimâine,
ce fac azi și ce fac mâine?...
48. Pentru că ești, n-ai loc în viață, fiindcă

ai, te-ascunzi în casă.

49. Într-un viol, vinovat este violatorul, dar și violatul, dacă dă semne că i-a plăcut.
50. Dacă într-un sistem electric punem la un loc plusul cu minusul și nu ies scântei, înseamnă că sistemul este mort. La fel este și în politică cu dreapta și stânga.
51. Un om liber, bărbat sau femeie, este ca o stea, iradiază toată lumină spre exterior, către toți, asta este menirea lui. O familie este ca o gaură negră, o închisoare de lumină, are multă lumină, dar o atrage pe toată spre interior, așa se constată. Din acest motiv, artiștii nu trebuie să se căsătorească. Dacă totuși o fac, trebuie să știe că dintr-o gaură neagră, prin explozie, pot apărea mai multe stele, dar inversul nu este posibil.
52. Femeia are două categorii de însușiri: una, care te face să fugi după ea și a doua, care te face să fugi de ea.
53. Iubita te atrage ca un magnet, dar de nevastă ești prins cu șuruburi.

54. Când au citit poemul meu despre Univers, unii m-au criticat că partea referitoare la Apocalipsă este prea tristă. Probabil, se așteptau la una veselă!
55. O recunoaștere, nu filozofică, ci factuală, a ciclicității vieții este și depresia persoanelor vârstnice, care nu se mai simt capabile să înceapă un nou ciclu.
56. Socialismul este ca trenul, dacă i se strică locomotiva, stă pe loc, capitalismul este ca avionul, dacă i se strică motorul, cade.
57. Din ouăle vechi nu mai ies pui, cel mult se clocesc și put. Asta ar trebui să știe cei care țin cu dinții de scaun.
58. Vizionari sunt cei care au tăria să iasă pe ultimul loc la concursurile la care îi supune viața. Ceilalți vor înțelege, mult mai târziu, că se îmbulzeau într-o direcție greșită.

Nicolae VASILE

Data şi locul naşterii: 16 Iunie 1954, Ludeşti, Dâmboviţa
Părinţi: Gheorghiţa şi Ştefan
Ocupaţie: Profesor universitar.
Studii liceale la Găeşti şi Mangalia, studii universitare şi doctorat în ştiinţe tehnice la Bucureşti.
Asociaţii profesionale:
Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice, din 1998;
Membru al Societăţii Scriitorilor Târgovişteni, din 2011;
Membru al Uniunii Ziariştilor Profesionişti, din 2015.

Debut publicistic în reviste:

Despre cercetare, editorial-eseu, Revista Lucrările ICPE, Nr. 1-2, Bucureşti, 1996.

Debut literar în volum:

Punctul de sprijin, Editura Mediamira din Cluj-Napoca, anul 2000.

Publicaţii tipărite:

Cărţi:
Punctul de sprijin, Roman, Ediţia 1, Editura Mediamira, Cluj-Napoca, 2000;
Punctul de sprijin, Roman, Ediţia 2, Editura AGIR, Bucureşti, 2007;
Echilibrul Marinarului, Roman, Editura AGIR, Bucureşti, 2006;
Ştiinţă şi prejudecăţi, Eseu, Ediţia 1, Editura Electra, Bucureşti, 2010;
Reinventarea omului, Eseu, Ediţia 1, Editura Bibliotheca, Târgovişte, 2011;
Reinventarea omului, Eseu, Ediţia 2, Editura Bibliotheca, Târgovişte, 2012;
Omul ciclic, Poezie, Editura AGIR, Bucureşti, 2013;
Taxa lui Caron, Poezie, Editura Editgraph, Buzău, 2014;
Ştiinţă şi prejudecăţi, Eseu, Eediţia 2, Editura Electra, Bucureşti, 2014;

Universul ciclic, Poezie, Editura LAURENT, Bucureşti, 2015;
Românul ciclic, Proză scurtă, Editura AREFEANA, Bucureşti, 2015;
Dominoul iubirii, Roman, Editura INSPIRESCU, Satu Mare, 2015;
Dominoul iubirii. Raiul, Roman, Editura AREFEANA, București, 2016.
Sistemismul, Filozofie, Editura FAVORIT, București, 2017;
Grădina Domnului, Poezie, Editura AMANDA Edit, București, 2017;
Ioșca, Sică și Mitică, Teatru, Editura BIBLIOTHECA, Târgoviște, 2017;
Zâna și viața, Roman, Editura AREFEANA, București, 2017;
Ingineri scriitori și publiciști, Istorie literară, Editura AGIR, București, 2017.

Antologii:

Cuvinte sculptate, Antologie de poezie, Lenuş Lungu, Cafeneaua literară, 2014;
Limba noastră cea română, Antologie de poezie, Ligya Diaconescu, STAR PRESS, Editura OLIMPIAS, Galaţi, 2014.
Priveşte visând, iubito... , Antologie de poezie şi proză, Trandafir Sâmpetru, Colecţia Grai Românesc, Editura Editgraf, Buzău, 2014.
Din livada înflorită a iubirii, Antologie de poezie contemporană, Ionel MARIN, Editura EMMA, 2014.

Scrieri pentru istoria literaturii române, Antologie de poezie, Trandafir Sîmpetru, Editura Editgraph, 2015.

Publicaţii on-line:

Cărţi on-line:

Taxa lui Caron, volum de poezie:
http://en.calameo.com/read/00013741739d74392c11b
Punctul de sprijin, roman:
http://lenusa.ning.com/group/bibliotecacronopedia/forum/topics/nicolae-vasile-punctul-de-sprijin?xg_source=activity
Reviste şi poezie on-line:

http://www.poezie.ro/index.php/author/0039629/Nicolae_VASILE

http://english.agonia.net/index.php/author/0039629/Nicolae_VASILE

http://espanol.agonia.net/index.php/author/0039629/index.html

http://clubulcafeneaualiterar.ning.com/members/NicolaeVASILE

http://www.agir.ro/literar-ing/

http://clubulcafeneaualiterar.ning.com/grupuri/revista-chronos-penita-de-aur

http://revistabogdania.ro/arhiva-revista-bogdania

Poezie recitată on-line:

The cyclical Universe, traducere în limba engleză și recitare Andrei Armeanu

The cyclical Universe, Genesis:

https://www.youtube.com/watch?v=7v329Q_-BAA&index=1&list=PLb5mg_laAtuQQYsf7k1n_Z81s04v3RlCg

The cyclical Universe, Apotheosis:

https://www.youtube.com/watch?v=HBtmf_GDj-w&list=PLb5mg_laAtuQQYsf7k1n_Z81s04v3RlCg&index=2

The cyclical Universe, Apocalypse:

https://www.youtube.com/watch?v=Vu8NrXmNA0s&list=PLb5mg_laAtuQQYsf7k1n_Z81s04v3RlCg&index=3

Texte muzicale:

Lieduri:

Lumina de Paşte:
https://www.youtube.com/watch?v=G-jysqVAmF8

Dor:
https://www.youtube.com/watch?v=7lMR4-eLBTU
Aproape departe:
https://www.youtube.com/watch?v=TyqbT4wXEhQ
Compozitor şi pian: Daniele Stoicescu;
Voce: soprana Adina Ciocoveanu.
Muzică uşoară:
Adresa Cheia cerului, pe Youtube:
Compozitor şi interpret: Gregorio de Romania ;
https://www.youtube.com/watch?v=zw5E94jRv8o

Publicaţii în reviste:

Literar ing, Gândul Anonimului, Chronos, Bogdania, Apollon, Independenţa română, Amprentele sufletului, Cronica Timpului, Impact, Taifas literar.

Referinţe critice :
Aurelian Ionuţ: Revista **Cristalul**, Nr. 8, 2001, p.6.
Emil Vasilescu: Revista **Biblioteca**, Nr.8, 2002, p.247-248.
Cristi Groza: Revista **Apollon**, Nr. 20, 2011.
Constantin P. Popescu: Blog **Semn de carte**, 5 decembrie 2012.
Michaela Al. Orescu: Revista **Apollon,** Nr. 3(46), Martie 2014, Revista **Bogdania,** Nr. 4, Martie 2014, Nr.8, Februarie 2015.
Vintilă Anastasescu: Revista **CHRONOS- Peniţa de aur**, nr. 19-20-21, 2014, Revista **Amprentele**

sufletului, Nr. 2, Aprilie 2015, Nr. 4, Iunie 2015, Revista **Bogdania**, Nr. 11-12, Iunie 2015.
Maria Niculescu: Revista **Bogdania**, Nr. 11-12, Iunie, 2015.
I. C. Ştefan, Revista **LITERE**, Nr. 9(186), Septembrie 2015.

Premii literare :
Reinventarea omului, Premiul "Costache Olăreanu" al Societăţii Scriitorilor Târgovişteni, pentru eseu, pe anul 2012.
Taxa lui Caron, Premiul pentru poezie al Revistei BOGDANIA, pe anul 2014.
Dominoul iubirii, Premiul pentru roman al Revistei BOGDANIA pe anul 2015.

Activităţi literare :
Redactor şef la Revista **"Lucrările ICPE"**, 1993-2005;
Coordonator al Cenaclului literar **"Literar ing"** al AGIR, din anul 2013;
Redactor şef la Suplimentul literar **"Literar ing"** al Revistei **Univers Ingineresc**, din anul 2013;
Director la Revista **Cronos-Peniţa de aur**, din anul 2013;
Senior editor la Revista **Bogdania**, din anul 2013;
Senior editor la Revista **Amprentele sufletului**, din anul 2015;
Senior editor la Revista **Cronica Timpului**, din anul 2015.

Referinţe:

Wikipedia: Poeţi români contemporani;
Florica Andreescu: Monografia Comunei Ludeşti, judeţul Dâmboviţa, Editura Transversal, Târgovişte, 2009;
Mihai Stan: Societatea Scriitorilor Târgovişteni. Din istoria unei grupări literare, Editura Bibliotheca, Târgovişte, ediţiile 2013, 2015;
George Toma Veseliu: Istoria literaturii târgoviştene contemporane. Şcoala artistică şi literară de la Târgovişte azi, Editura Bibliotheca, Târgovişte, 2015.